

KOULUTURVAA

2 / 2016

PÄÄKIRJOITUS - ROHKEANA

ARKEEN

**VANHEMMAT JA
TURVAPUHELIN**

KOULUKUVAUSTEN TARJOUSKILPAILU ON KOVAA

Ilmaistuotteita, rahaa ja etelänmatkoja

JOPE RUONANSUUN TERVEISET KOULUKIUSAAJILLEEN

"Tälläinen minusta on tullut. Entäpä sinusta?"

PIILOTETTU KIUUSAAMINEN

Psykologi paljastaa kuinka kiusaamista voi havaita

OPETTAJAN AJATUKSIA KOULUKIUSAAMISESTA

35 vuotta opettajantyötä tehnyt lukion opettaja kertoo mielipiteensä koulukiusaamisesta

KIUSATUN TARINA

"Ylä-asteella kaikki muuttui pahemmaksi"

RIKOTTU MIELI

Äidin tunne, kun lasta kiusataan

KOULUTURVAA KEITTIÖSSÄ

Kesäiset salaattit koululaisen mieleen

Vieraileva päätoimittaja
Kati Wikström
kati@kouluturvaa.fi

Taitto ja grafiikka
Suomen KT Kustannus Oy

Paino
Kroonpress

Julkaiseva kustantaja
Suomen KT Kustannus Oy
PL 162
00101 Helsinki

Asiakaspalvelu
010 505 6699
Arkisin klo 10-14
asiakaspalvelu@kouluturvaa.fi

Kotisivu
www.kouluturvaa.fi

Turvapuhelin
0800 92003
Ti ja To klo 12-18

Julkaisutiedot
ISSN: 2343-0427
2 Numero, 1. Painos
2016

ROHKEANA ARKEEN

Rohkeus on arvostettu, mutta harvinainen hyve. Rohkeus on myös siitä erikoinen piirre, että sitä ei mitata periaatteissa, teorioissa tai hyvillä aikomuksilla vaan teoilla. Muistatko tilanteen, jolloin viimeksi olit rohkea? Siitä tuli varmasti hyvä mieli ja lähes sankarillinen olo.

Rohkeus ei vaadi huimia suorituksia eikä hengenvaarallisia tai elokuvallisia tilanteita, vaan arkipäivän toimintaa. Rohkeus ei ole piilossa purnaamista, joukkoon sulautumista tai omalla mukavuusalueellaan pysyttelemistä. Rohkeana ei voi miellyttää kaikkia.

On rohkeutta olla oma itsensä, vaikka tietäisi olevansa valtavirrasta poikkeava. Erilaisuus on rohkeutta, jota harva pystyy kantamaan. Rohkeutta on olla rakastava, lämmin, avoin ja erilaisuutta arvostava. Elämä olisikin melko tylsää, jos kaikki olisivat toistensa kopioita - minne jäisivät elähdyttävät kohtaamiset, uuden oivaltaminen ja rikastuttavat keskustelut?

Kiusattu voi osoittaa rohkeuttaan kertomalla kiusatuksi joutumisestaan ja olla sopeutumatta tilanteeseen - kiusaaminen ei ole koskaan kiusatun syy. Kiusaaja voi olla rohkea hakemalla apua ongelmaansa ja katkaisemalla kiusaamisen kierteen. Aikuiset ovat rohkeita puuttumalla kiusaamiseen. Koulu osoittaa ihailtavaa rohkeutta myöntämällä tapahtuvan kiusaamisen ja kantamalla oman vastuunsa siitä. Kiusaamista todistavat koulukaverit ovat rohkeita puolustaessaan kiusattua.

Rohkeus vaatii siis tekoja, jotka voivat olla pelottavia ja henkisesti epämiellyttäviä. Rohkeaa toimintaa edeltää yleensä epävarmuus ja pelko.

Tässä Kouluturvaa -lehden numerossa olemme kohdanneet rohkeita ihmisiä. He ovat antaneet kiusaamiselle kasvat, kertoneet kiusaamisesta ja sanoneet mielipiteensä siitä. Pyysimme eri medioissa kiusattuja kertomaan tarinansa. Saamiemme kertomusten määrä ylitti odotuksemme. Ensimmäinen artikkeli on tässä numerossa. Kiitämme kaikkia teitä rohkeita ihmisiä, jotka halusitte jakaa tarinanne kanssamme!

Tule mukaan rohkeaan joukkoomme mm. tykkäämällä meistä Facebookissa (Kouluturvaa, yhteisö), seuraamalla meitä Twitterissä (#kouluturvaa), jakamalla koulukiusaamista vastustavaa sanomaa ja auttamalla kiusattua avun pariin.

Terveisin,

Kati Wikström*

Vieraileva päätoimittaja

kati@kouluturvaa.fi

*Kati Wikström on 41-vuotias, Helsingissä asuva mediatyöläinen. Hän on vaikuttanut niin mainostoimistoissa, pelialan yrityksessä kuin TV-tuotannoissa. Kati on ollut rakentamassa Suomen suurimpia brändejä ja on alallaan palkittu tekijä. Samalla hän on toiminut freelance-toimittajana. Vapaa-ajallaan Kati osallistuu Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen vapaaehtoistoimintaan, marssia, lukee kirjallisuutta laidasta laitaan ja rapsuttelee kahta Maine Coon -kissaa. ■

PÄÄKIRJOITUS	2
JOPE RUONANSUUN TERVEISET	4
KIUSATUN TARINA	10
KOULUKUVAUSTEN TARJOUSKILPAILU	
ON KOVAA	18
OPETTAJAN AJATUKSIA	
KOULUKIUSAAMISESTA	24
VANHEMMAT JA TURVAPUHELIN	30
MUKANA OLEVAT YRITYKSET	32
PIILOTETTU KIUSAAMINEN	36
RIKOTTU MIELI	40
KOULUTURVAA KEITTIÖSSÄ	50

JOPE RUONANSUUN TERVEISET KIUSAAJILEEN: "TÄLLÄINEN MINUSTA ON TULLUT. ENTÄPÄ SINUSTA?"

Kuka?

Jorma Olavi "Jope" Ruonansuu on vuonna 1964 Kemissä syntynyt imitaattori ja stand up -koomikko.

- Aloitti uransa jo 16-vuotiaana.
- Televisioesiintymiset alkoivat 1980-luvulla.
- Läpimurto imitaattorina tapahtui YLEn paikallisradiossa Kemissä 80-luvun lopulla ohjelmassa "Elvis-osasto", joka levisi suuren suosionsa vuoksi pian valtakunnalliseksi.
- Elokuvarooleja ja tv-ohjelmia, sekä Venla-palkittu "Jopet Show"-sketsisarja televisiossa.
- Vuoden viihdetaiteilija 1998 ja 2001.
- 15 kultalevyä ja kahdeksan platinalevyä.
- Laulaa ja soittaa kitaraa, saksofonia, rumpuja, bassoa, poikkihuilua ja harmonikkaa.

JOPE RUONANSUU

Pitkän uran kotimaisen viihteen parissa tehnyt Jope Ruonansuu kertoo olleensa koulukiusattu. Hän joutui olemaan ongelmansa kanssa aivan yksin, sillä pelko ja häpeä estivät puhumasta asiasta kenellekään. Jope löysi kuitenkin huumorista apukeinon selviytymiseen ja myöhemmin tästä muodostuikin miehelle ammatti ja tie viihdemaailmaan avautui.

TEKSTI: ERKKI SUTELA

Viihdetaiteilija Jope Ruonansuu, 52, kertoi Kouluturvaa-lehdelle rankoista kouluvuosistaan. Hän aloitti koulunkäyntinsä peruskoulussa synnyinseudullaan Kemissä vuonna 1971. Tämän jälkeen oli vuorossa ammattikoulu vuonna 1979 konepuusepän linjalla.

Jope muistelee kouluaikaansa ja kertoo kiusaamisen alkaneen vasta peruskoulun kolmannella luokalla.

- Se oli sellaista lihavaksi haukkumista, tönimistä ja henkistä piinaa. Ehkä kiusaaminen johtui lihavuudestani ja ennen kaikkea siitä, etten uskaltanut panna hanttiin. Olin siis otollinen maaperä kiusaajille, hän toteaa.

KIUSAAMINEN JATKUI PITKÄÄN

Kiusaaminen ei jäänyt peruskouluun, vaan jatkui Jopen mukaan vielä ammattikoulussakin, josta hän valmistui vuonna 1981. Hän koki olleensa ongelmansa kanssa yksin, eikä pystynyt pyytämään keneltäkään apua.

- En osannut reagoida kiusaamiseen muuten kuin pelkäämällä, joten koulukaveritkaan eivät minua auttaneet, kun en uskaltanut kertoa asiasta kenellekään. Apua en

siis saanut mistään.

Kun hän piti kiusaamisen omana tietonaan, ei koulustakaan voinut saada apua.

- Kiusaamistani ei käsitelty koulun taholta millään tavalla.

Miten pystyit olemaan kertomatta?

Jope kertoo, että hänen vanhempansa kylä välillä huomasivat kiusaamisesta johtuneen masennuksen, mutta asiasta ei vain uskaltanut puhua.

- Siihen aikaan ei saanut olla niin heikko, että jää toiseksi. Koulusta tuli myös lint-sattua melko usein. Verukkeena saatoinkin käyttää "vilttikuumetta", eli hieroin kuumemittaria vilttiin niin kauan, että se nousi haluttuun lukemaan, hän kertoo.

Jopella ilmeni noihin aikoihin syömis-häiriö, jonka hän epäilee olleen seurausta alituisesta ahdistuksesta. Myös nukkuminen alkoi vaikeutua, mutta kesäisin olo helpotti.

- Kesälomilla olin taas iloinen ja vapautunut pikku muusikko-näyttelijä. »

0800 92003

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN**

**AUTTAA
KOULU-
KIUSATTUJA**

SYNKKIÄ AJATUKSIA

Jope muistaa koulukiusaamisensa salaamisen olleen todella rankkaa aikaa. Mielessä oli käynyt synkkiäkin ajatuksia tilanteen ratkaisemiseksi.

- Muistan miettineeni kerran, että otan isäni haulikon mukaan kouluun ja ammun ne pahimmat kiusaajani, mutta onneksi järki tuli mukaan ja purin vain hammasta! Mummoni opettama rukous auttoi minua jaksamaan ja uskomaan, että vielä jonain päivänä kaikki on ohi ja pääsen näyttämään kiusaajilleni, hän kertoo.

PUHUMINEN ON AUTTANUT

Jope kertoo selviytyneensä kiusaamisesta aivan omin avuin ja mielestään ihan hyvin. Hän ei ole kokenut tarpeelliseksi käydä esimerkiksi terapiassa.

- Tai ehkä terapiana on toiminut se, että olen päässyt joskus puhumaan kouluihin tästä aiheesta.

MITÄ SELVIYTYMISKEINOJA SINULLA ON OLLUT?

Hän pohtii, että huumorilla on ollut suuri vaikutus selviytymisessä. Huumorista muodostui lopulta myös hieno ammatti, Jope toteaa.

- Olen päässyt näyttämään kiusaajilleni, että lihava koulukiusattu voi olla tulevaisuudessa vaikkapa menestynyt viihdetaiteilija.

OLETKO TAVANNUT KIUSAAJIASI MYÖHEMMIN?

Jope kertoo, ettei ole ollut minkäänlaisessa yhteydessä koulukiusaajiinsa kouluajojensa jälkeen.

- Kiusaajiani en ole tavannut, eikä kukaan heistä ole minulta pyytänyt anteeksi.

Koulukiusaaminen jätti Jopeen jälkensä ja ilman ongelmia hän ei siitä myöhemminkään elämässään ole selvinnyt. Hän myöntääkin joutuneensa turvautumaan alkoholiin.

- Saattaa olla, että myöhemmin ilmennyt runsas alkoholin käyttö saattoi osittain johtua taustastani. Oli niin helppo paeta kaikkea menneisyyttään viinan voimalla.

Menneisyyttä ei voi muuttaa, mutta Jope ei näe enää tarvetta sanoa kiusaajilleen mitään.

- Muuta kuin, että tällainen minusta on tullut, entäpä sinusta?

Jope Ruonansuun kaltaisen menestyneen viihdetaiteilijan ja julkisuuden henkilön kokemukset omasta koulukiusaamisestaan ja siitä selviytymisestä, ovat hyviä esimerkkejä samojen ongelmien

kanssa taisteleville. Hän haluaakin lähettää kannustavia terveisiä kiusatuille.

- Hei kiusattu ystäväni, muista, että kaikella on aikansa. Sinunkin aikasi tulee varmasti. Älä katkeroidu, vaan näytä kiusaajillesi ja usko itseesi, hän kannustaa.

MITÄ KOULUKIUSAAMISELLE VOIDAAN TEHDÄ?

Hän pohtii asiaa ja toteaa, että on mahtavaa, että asiasta nykyään niin kovasti puhutaan ja koko ajan rohkaistaan kiusattuja tuomaan asia mahdollisimman alkuvaiheessa esiin. Jope nostaa esille myös opettajien mahdollisuudet vaikuttaa kiusaamisten ehkäisemiseen.

- Opettajilta kaipaaisin enemmän vastuuta tämän asian suhteen. ■

JOKAISELLA KIUSATULLA ON OMA TARINA KERROTTAVANA

Nyt puhuu 20-vuotias opiskelija, joka on ottanut Kouluturvaa -lehden toimitukseen yhteyttä kertoakseen kokemuksistaan koulukiusattuna. »

KIUSATUN TARINA

Kouluturvaa kyseli eri medioissaan haastateltavia, jotka ovat olleet tai ovat kiusattuja tai kiusaajia. Saimme paljon kiusaamistarinoita ja tässä erään kiusatun omakirjoittama tarina. Hän on nykyään 20-vuotias opiskelija, jonka nykyisessä opiskelupaikassa ei kiusata.

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

Kiusaamista oli esiintynyt jo ala-asteella, mutta ylä-asteella kaikki muuttui. Pahemmaksi. Olin tuohon aikaan lyhyt, enkä harrastanut juurikaan liikuntaa, koska koululiikunta oli tappanut sen innon. Panostin tosissani kouluun, luin paljon ja olin koulussa hyvä. Kiusaamiselle oli siis ”hyvät lähtökohdat”.

Ryhmässä on voimaa, mutta useimmiten kiusaaja saa puolelleen suurenkin ryhmän eli yleisön ja kiusattua ei kukaan uskalla puolustaa siinä pelossa, että joutuukin itse kiusatuksi. Kiusattua myös vältellään leimautumisen pelossa. Kiusattu on päivittäisessä arjessaan hyvin yksin.

KOULUSSA KIUSAAMISELLE OLI OTOLLINEN ILMAPIIRI

Koulussa kiusaamiselle oli otollinen ilmapiiri ja oppilaat lähtivät innoissaan mukaan kiusaamiseen. päälleni syljettiin käytävien yläkerroksista tai sitten heitettiin kivillä ja kävyillä. Luokallani oli pari kaveria, eikä heistäkään ollut ystäviksi silloin, kun heitä oikeasti olisin tarvinnut, ja toisaalta sen ymmärrän; samaa kohtaloa en toivo kenellekään.

Koulussa luokanvalvojani ja rehtorini neuvoivat minua olemaan provosoimatta kiusaajia. Piti seistä hiljaa ilmeettömänä ja kuunnella sitä, miten arvoton ihminen olen ja miten tulen aina jäämään yksin. Aina, kun kiusaamista esiintyi, kävin siitä luokanvalvojalle sanomassa. Rehtori puhutteli kiusaajaa usein, ja poliisitkin kävivät koululla, mutta kiusaamista vastustavaa toimintaa oli liian vähän ja se tuli liian myöhään. »

TERAPIAA JA LÄÄKITYS- TÄ

Tuli kevät ja ysiluokkalaiset lähtivät koulusta. Puheet selän takana, ivaavat katseet, loukkaavat ilmeet ja eleet olivat minulle joka päiväistä piinaa. Tätä jatkuu, kunnes pääsin pois kyseisestä koulusta, hyvin arvosanoin. Tämän jälkeen oletin, että lukiossa kaikki helpottuu. Luokalleni tuli muutamia kiusaajia.

Lukion ensimmäisenä vuotena puhkesivat uni-, ahdistus- ja paniikkihäiriöt. Sain unilääkkeitä ja aikoja lukiopsykologille. Tämä kesti aikansa, jonka jälkeen pääsin nuorisovastaanotolle nuorisopsykiatrille.

Minulla diagnosoitiin olevan lievä masennus, ja siihenkin aloitettiin lääkitys. Minulla todettiin myös "muu nuoruuden trauma" en vielä tänäkään päivänä muista kiusaajan kasvoja.

Kun ahdistus- ja muut häiriöt puhkesivat ja terapiakäynnit alkoivat, en halunnut enkä hakenut kontaktia ikäisiini, koska koin, että kaikki ikäiseni voisivat halutessaan alkaa kiusaamaan minua. Mietin, miksi minä olen täällä, eihän tämä ole ihmisarvoista elämää olla toisten sylkykupina - eikä se ollutkaan, se oli helvettä.

Vapaa-ajalla en uskaltanut liikkua kauppa-keskuksissa, sillä paniikkihäiriöni oireet olivat todella voimakkaita. Mietin, mikä minussa on vikana, vaikka kiusaamiselle ei ikinä ole syytä - on vain tekosyitä. En enää halunnut poistua kotoa, jolloin minut ohjattiin nuorisopalveluiden etsivätyön hellään huomaan. Heillä oli tarjota sähköä, iltakahvilaa ja myös kesäksi tekemistä.

KIUSAAMINEN JÄTTI PYSYVÄT JÄLJET

Kokonaisuudessaan kiusaaminen kesti kolme vuotta, koko ylä-asteen ajan. Ajan, jossa nuoren ihmisen tulisi seurustella, harrastaa ja hankkia ystäviä, rakentaa it-

setuntoaan ja kokeilla rajojaan. Terapia ja lääkitys kestivät 2-2,5 vuotta. Eli käytännössä koko lukion ajan.

Kiusaamisesta toipuminen on pitkä ja kivulias prosessi, joka jättää aina pysyvät jäljet. Kukaan, joka ei ole kiusaamista kokenut ei tiedä, miten pahalta kiusaaminen tuntuu. Miten rankkaa on joka päivä nousta kouluun tietäen, että päivä sisältää pilkkaa ja ivaa. Miltä tuntuu, kun ei voi näyttää tunteitaan, vaikka sisältä olet romuna, eikä ole kavereita, jotka voisivat auttaa.

Kiusaaminen jätti pysyvät arvet. Minun on vaikeaa tutustua ja luottaa uusiin ihmisiin ja vaikutan alussa todella hiljaiselta. Tämä kaikki tulkitaan monesti ylimielisyydeksi, ja olen helposti jäänyt porukan ulkopuolelle. Toisaalta olen saanut itseleni kourallisen hyviä ystäviä, jotka eivät jätä pulaan. Milloinkaan.

Tällä hetkellä harjoittelen paljon kampaailulajeja, jotta tarpeen tullen minä en ole se heittopussi, jota tallotaan ja syljetään. Nyt minulla on opiskelupaikassani paras luokka, jossa ketään ei kiusata!

TERVEISENI KIUSATUILLE

Haluan sanoa kiusatuille. PUHUKAA kiusaamisesta! Puhukaa siitä vanhemmille, kaverille, sukulaisille, kouluterveydenhoitajalle, luokanvalvojalle, koulukuraattorille tai kenelle nyt tuntuu hyvältä avautua asiasta. Ei kannata kuunnella kiusaajia siitä, että sinut hakataan jos kerrot jollekin asiasta.

Asiasta puhuminen ei ole raukkamaista, vaan rohkeaa. Puhuminen helpottaa, ja sinua osataan auttaa ja tarvittaessa ohjata oikean tahon pariin, kuten esimerkiksi koulupsykologille. Voi myös yrittää puhua kiusaajille: "Miksi kiusaat, se tuntuu pahalta?" »

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN
AUTTAA
KOULUKIUSATTUJA**

0800 92003

PUHUMINEN AUTTAA...

Kiusaamiselle ei ole koskaan hyvää syytä - on vain tekosyitä. Jos olet hyvä koulussa, sinulla on silmälasit tai pukeudut toisin kuin muut, mikä tahansa tekosyy riittää. Itseään ei ikinä kannata vahingoittaa - olet arvokas yksilö, sanoivat muut mitä tahansa. Itsetuhoisten ajatusten ja elämänhalun menetyksen kanssa ei tule jäädä yksin.

Kiusaamisesta ei kannata lamaantua. Vaikka kiusaaminen tuntuu todella pahalta ja siltä, että se ei ikinä loppuisi, loppujen lopuksi tulet olemaan vahva ihminen, joka löytää ne oikeat ja loppuelämän kestävät ihmissuhteet. Älkää luovuttako.

KIUSAAJA EI VOI HYVIN

Ajattelen, että kiusaaminen on oire siitä, että kiusaaja ei itse voi hyvin. Oli kiusaamisen takana sitten omat kiusaamiskokemukset, huono itsetunto tai halu saada huomiota ja olla luokan "kingi" - on kiusaaminen väärä tapa purkaa pahaa oloaan toiseen. Asiasta puhuminen auttaa kiusaajille, sillä sen avulla voi purkaa pahaa oloaan.

Kiusaajien tulisi tajuta tekojensa seuraukset: kaikki sanat, teot, ilmeet ja eleet sekä ulkopuolelle jättäminen vaikuttavat kiusattuun jopa vuosien ajan. Miettikää mitä sanotte ja teette, niin koulu- ja vapaa-ajalla, kuin myös somessakin. Älkää tehkö sellaisia tekoja, sanoko sellaisia asioita, julkaisko sellaisia kuvia/ajatuksia tai videoita, joita ette haluaisi itseenne kohdistuvan.

KOULUKIUSAAMISEN TULEVAISUUS

Kiusaaminen on koulun lisäksi moniulotteinen asia: kiusatun ja kiusaajan vanhemmat, koulu sekä koulutoverit vaikuttavat paljon siihen, miten asiaan suhtaudutaan ja miten toimitaan. Jo kasvatuksella ja kodilla on suuri vaikutus. Vanhempien itse osoittaessa kunnioitusta erilaisia ihmisiä kohtaan, näyttävät he lapsilleen esimerkkiä siitä, että erilaisuus on rikkautta.

Vanhempien tulee aina reagoida jos oma lapsi on kiusattu/kiusaaja. Molemmissa tapauksissa lapsi tarvitsee tukea ja molemmat tapaukset ovat vanhemmille raskaita - kukapa voisi usko, että oma lapsi kiusaa eikä kukaan halua lapselleen kiusatun kohtaloa. Var-

sinkin kiusaajien vanhempien tulee herätä todellisuuteen ja puuttua asiaan, eikä mennä puolustuskannalle. ”Ei minun lapseni IKINÄ kiusaisi.”

Kouluissa kaikkiin kiusaamistapauksiin tulee puuttua ja selvittää miksi kiusaamista tapahtuu, lisäksi vanhemmille tulee aina ilmoittaa epäilyistä ja tapahtuneista. Jos ongelmaan ei puututa, kiusaaminen saa nopeasti koulussa suotuisan ilmapiirin ja näen, että kiusaaminen voi tällöin muuttua rajummaksi. Tällöin koulusta tulee kiusatulle todella epämiellyttävä paikka, eikä sinne enää paljoa huvita mennä.

Kouluun liittyvät myös opiskelijat. Jos opiskelijoiden keskuudessa on nollatoleranssi kiusaamiselle/ joku opiskelija uskaltaa puuttua kiusaamistilanteeseen, kiusaamista ei tapahdu tai se loppuu todella nopeasti. Muistakaa, että myös ne oppilaat, jotka näkevät kiusaamista eivätkä puutu siihen tai kerro asiasta, osallistuvat kiusaamiseen olemalla hiljaisia hyväksyjiä. Jos kysytään, että kiusataanko tässä koulussa/luokassa, sanokaa miten asia oikeasti on.

Mielestäni koulukiusaamista voidaan vähentää ja siihen voidaan vaikuttaa. Suuret tapahtumat esim. Lahdessa järjestetty Vahvat ei kiusaa- tapahtuma, lisäävät tietoisuutta kiusaamisesta. Tapahtumassa oli mukana artisteja, erilaisia kamppailujärjestöjä, motoristeja sekä muita tahoja, jotka sanoivat ”EI” kiusaamiselle. Myös kiusattujen/kiusaajien kiertäminen ja omakohtaisten kokemusten kertominen kouluissa avaa varmasti silmiä siitä, että kiusaamisesta ei ole mitään hyötyä.

Uskon kuitenkin, että vaikka kiusaamista voidaan vähentää, ei se valitettavasti koskaan tule kokonaan loppumaan. Varsinkin nuorten maailma on raadollinen ja brändeillä/merkeillä, ulkonäöllä sekä varallisuudella on liian suuri merkitys. Toivon että olen väärässä. Olkaa se muutos, jonka haluatte nähdä maailmassa! ■

KOULUKUVAUSTEN TARJOUSKILPAILU ON KOVAA

TEKSTI: ERKKI SUTELA

Koulukuvaaminen on valokuvausalan tärkeimpiä työllistäjiä. Kuvaussessiot keskittyvät vuodessa vain kolmen kuukauden ajalle, jona aikana kuvaamoiden on saatava mahdollisimman monta koululuokkaa kuvatuiksi. Tarjouskilpailu on kovaa ja kouluille tarjotaan kuvaussopimuksista erilaisia kylkiäisiä.

Oppilaiden koulukuvaaminen on Suomessa kovan luokan liiketoimintaa. Myös päiväkodeissa on alettu kuvata lapsia. Kuvafirmat saattavat antaa kouluille "järjestelyrahana" muutaman euron jokaisesta kuvattavasta oppilaasta. Tällä tavoin kouluja houkutellaan tekemään kuvaussopimuksia..

Osalle vanhemmista saattaa tuottaa taloudellisia vaikeuksia tilata jo pelkästään peruskuvapakettia, mutta lisäksi on mahdollista tilata esimerkiksi kangastauluja, mukeja ja avaimenperiä, jolloin kuvapaketin hinta nousee vieläkin korkeammaksi.

LAHJONTAA VAI EI?

Koulukuvauksiin liittyvistä sopimuskylkiäisistä on puhuttu jo vuosia, mutta viranomaiset eivät ainakaan vielä ole puuttuneet tähän toimintaan.

Voidaan kuitenkin kysyä onko se lahjontaa, kun koulun rehtorille tarjotaan esimerkiksi viikon mittaista etelänmatkaa, jos hän suostuu tekemään valokuvaamon kanssa sopimuksen?

Kouluturvaa haastatteli kahta opetusalan ammattilaista ja ky-

syi heidän kokemuksistaan koulukuvausten järjestelyistä heidän kouluissaan.

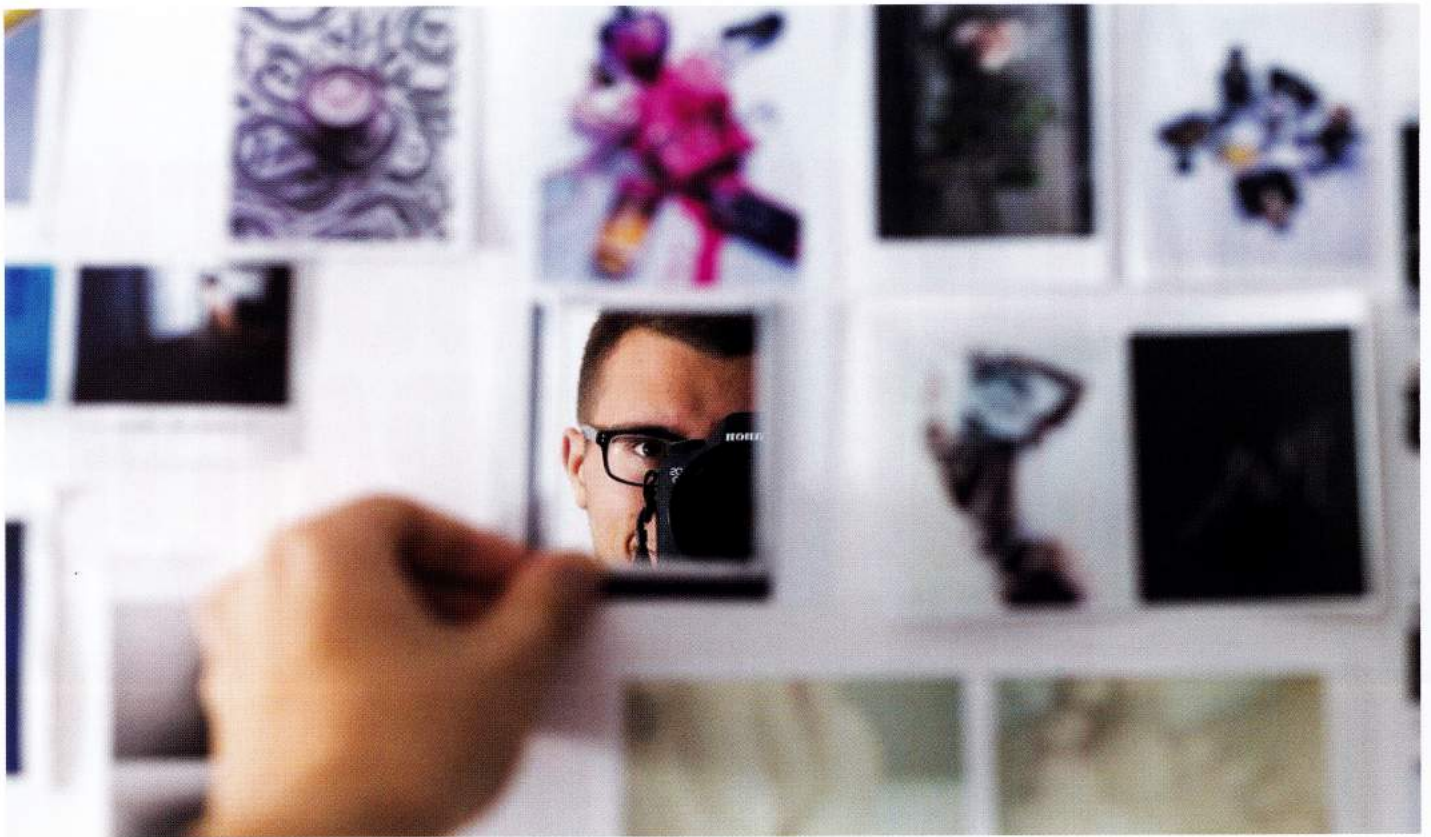
Erään koillis-helsinkiläisen koulun naisopettaja kertoo kohdanneensa epäilyttävää toimintaa koulukuvaamoiden taholta.

- Jokunen vuosi sitten kouluumme tuli tarjous, jossa olisimme saaneet joitain kalliita opetusvälineitä, jos olisimme valinneet kyseisen kuvausfirman. Tuli mieleen ajatus, ettei tuo taida olla laillista, hän sanoo.

Opettajan mukaan heidän koulussaan rehtori tekee kuvaussopimusten päätökset ja opettaja uskoo, että eri kuvafirmojen kanssa kuitenkin käydään hintakilpailutus, kun kaikki muukin heillä kilpailutetaan.

- Kuvapaketit ovat aika kalliita, varsinkin jos ottaa mahdollisesti kaikki siihen liittyvät kuvat. Riittäisi, jos olisi vain peruspassikuva ja luokkakuva. Tämän lisäksi voisi tietysti olla pienet tarrakuvat vanhempien lompakkoa varten, opettaja toteaa.

Itä-helsinkiläisen Kontulan ala-asteen eläkkeellä olevalla rehtorilla **Juha Saunamäellä** on myös kokemuksia koulukuvausfirmojen kyttykaupoista. »

- Eräs räikeimmistä tapauksista oli, kun erään kerran työhuoneeseen tuli nuori mies ja nainen jostain pienestä kuvausfirmasta. He eivät olleet olleet edes varanneet aikaa. Minulle kuitenkin löydettiin mallikuvapaketti eteen ja tarjottiin kuvaussopimusta.

Saunamäki totesi heille kuvaustarjouksesta, ettei ollut kiinnostunut uudesta sopimuksesta, kun heidän koulullaan oli vielä voimassa oleva sopimus toisen kuvaamon kanssa.

- Tein yleensä kolmen vuoden sopimuksen kerralla. Kyselivät sitten, milloin sopimuksemme loppuu ja kerroin sen loppuvan keväällä. Tämän jälkeen minulta kysyttiin, mihin haluaisin viikon mittaiselle matkalle.

Haluaisinko lähteä vaikka etelänreissulle, hän kertoo.

- Sain siis suoran tarjouksen etelänmatkasta, jos vain tekisin heidän kanssaan kuvaussopimuksen! Totesin heille, että jos otan vastaan etelänmatkan ja teen tällaisen sopimuksen, niin silloin minä olen kyllä hyvin pian entinen rehtori.

- Minähän teen silloin rikoksen, kun otan lahjuksen vastaan. Sain vielä lopuksi, että älkää enää koskaan kenellekään tehkö tällaista tarjousta. Tämän jälkeen nämä mies ja nainen olivat aivan hiljaa ja kävelivät loukkaantuneen oloisina ulos huoneestani.

Rehtori Saunamäki soitti saman koulun yläasteen rehtorille ja varoitti tätä, että kohta hänen luokseen saattaa tulla pari epämiellyttävää sopimusta tarjoavaa valokuvaamon edustajaa ja oli pyytänyt tätä olemaan varuillaan.

- Tunnin kuluttua yläasteen rehtori soitti minulle ja kertoi kieläytyneensä etelänmatkasta, hän kertoo.

TEITKÖ ILMOITUKSEN TAPAUKSESTA?

- Kyllä tein! Soitin opetusvirastoon opetuskonsultille, jonka toimenkuvaan tällaiset asiat kuuluivat. En tiedä lopputulosta, miten asian sitten kävi. Tämä on kuitenkin räikein kohtaamani esimerkki koulukuvauksien kytkaupasta, hän sanoo.

Saunamäki kertoo, että heidän koulunsa kilpailutti kuvaamoita ja vuoden aikana he saivat useita eri tarjouksia ja mallikuvapaketteja.

- Jotkut näistä kuvaamoista varasivat jopa ajan ja tulivat henkilökohtaisesti käymään. Minä en koskaan tehnyt diktaattorimaisesta päätöstä itsekseni, vaan vein kaikki tarjoukset koulumme johtoryhmän käsiteltäväksi. Tärkeintä meille oli se, että hinta-laatusuhde oli kohdallaan, hän kertoo.

- Johtoryhmäämme kuului minun lisäksi viisi eri aineiden opettajaa ja teimme päätökset yhdessä. »

0800 92003

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN**

**AUTTAA
KOULU-
KIUSATTUJA**

WB

AF-DRIVE

ISO

AWB

125

4.0

RAW

ONE SHOT

2...1...1...2

ISO 1000

*

100 200 400 800

OVATKO KOULUKUVAT KALLIITA?

- Minun mielestäni ovat. Johtavilla ja suuremmilla koulukuvaamoilla on mahdollisuus edullisempiin hintatarjouksiin, jota pienemmällä firmoilla ei välttämättä ole. Korkea hinta estää myös huonommin toimeentulevilta perheiltä kokonaisen kuvapaketin tilaamisen.

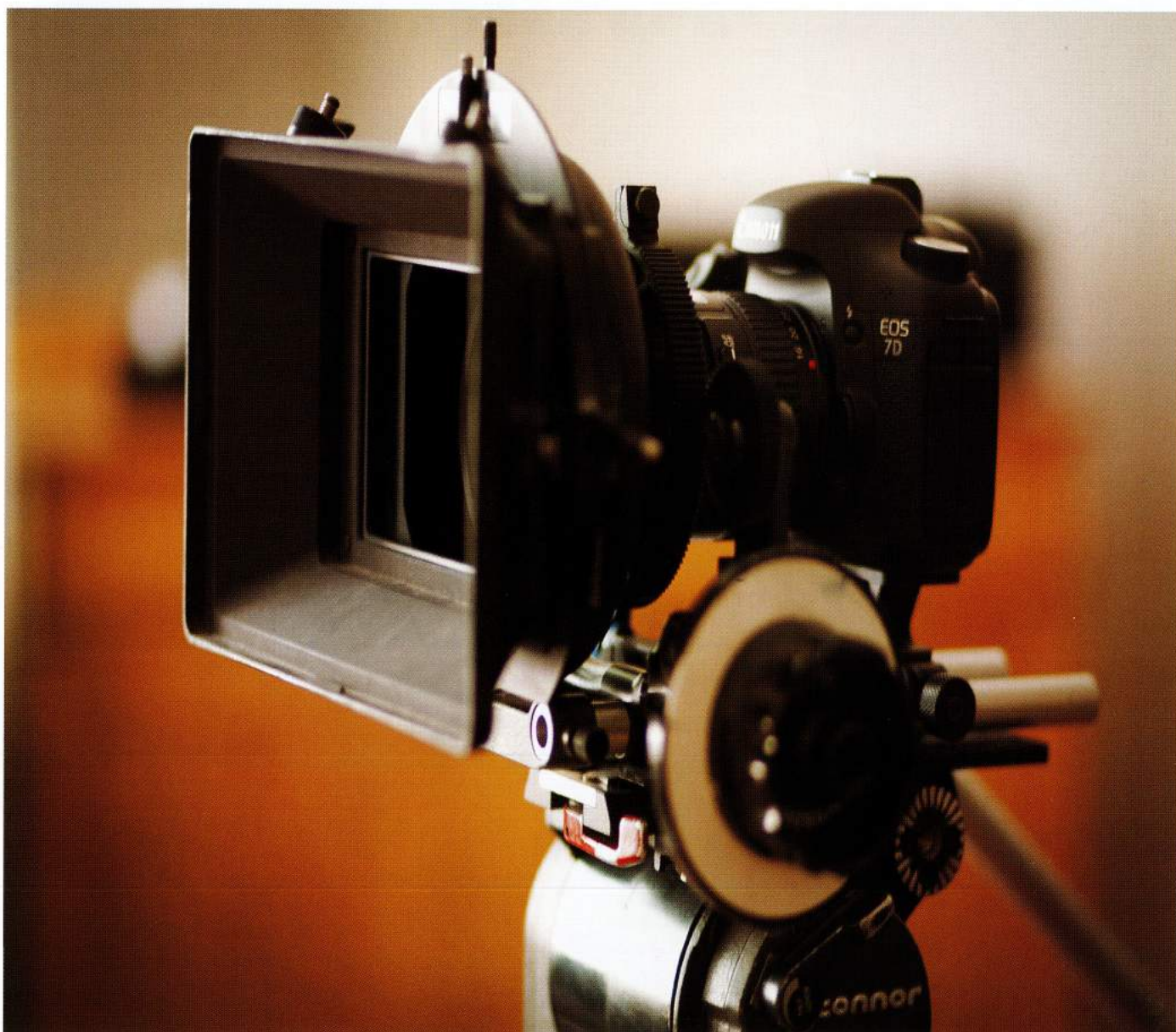
- Peruskuvien lisäksi kun on mahdollista tilata vaikka lapsen kuva mukiin printattuna. Tämä on erittäin kurjaa köyhemmän perheen lapselle, kun vierustoveri tilaa koko paketin kaikkine lisukkeineen ja toinen saa pelkät peruskuvat. Tämäkin aiheuttaa eriarvoisuutta, Saunamäki toteaa.

Rehtori pohtii, että koulukuvausten systeemissä pitäisi tapahtua muutos.

- Kuvapaketti olisi tasa-arvoisesti samanlainen ihan kaikille. Jos sitten joku perhe haluaa lapsensa kuvan vaikkapa seinätauluun tai avaimenperään, niin sitä ei hoidettaisi koulukuvausten yhteydessä. Peruspaketti olisi kaikille samanlainen, jolloin toimeentulotuellakin elävillä perheillä olisi siihen varaa.

Yksi keino kouluille tarjottavien "kuvauspalkkioiden" kitkemiseksi voisi Saunamäen mielestä olla myös se, että koulujen vanhempainneuvostot päättäisivät kuvaamoiden tarjouksista.

- Vanhemmathan ne kuvat tilaavat ja maksavat, niin mikseivät he voisi itse päättää siitä, kuka heidän lapsiaan kuvaa, hän toteaa.

OPETTAJAN AJATUKSIA KOU- LUKIUSAAMISISTA

TEKSTI: ERKKI SUTELA

Kouluturvaa haastatteli lukion matematiikan naisopettajaa, jolla on jo 35 vuoden ura takanaan koillis-helsinkiläisen lähiön koulussa. Hän toivoisi, että jo opettajakoulutuksessa käytäisiin läpi käytännön esimerkkejä kiusaamistilanteiden kohtaamiseen ja niiden selvittämiseen.

Koulukiusaamistapauksia on hänen mielestään kuitenkin vähemmän kuin hänen aloittaessaan opettajana 1980-luvun alussa. Hän haluaa esiintyä haastattelussa nimettömänä.

MILLAISIA KOKEMUKSIA SINULLA ON KOULUKIUSAAMISESTA?

- Opetan lukiossa pitkää matematiikkaa ja peruskoulussa myös fysiikkaa erityisoppilaille. Koulukiusaamista ilmenee sekä yläasteella että lukiossa. Meidän koulussamme sitä ei kyselyiden perusteella ole kovin paljon.

Hän kertoo lukiossa ilmenneestä ikävimmästä tapauksesta, joka liittyi halventavien viestien kirjoittamiseen.

- Asialla olivat oman ryhmänohjausryhmäni kaksi tyttöä ja kiusattu oli rinnakkaisluokkalainen tyttö.

MITEN SELVITIT TILANTEEN?

- Puhuttelin kiusaajia. Toinen yritti ensin juosta karkuun, toinen oli heti yhteistyöhaluinen ja kertoi, että oli itsekin ollut kiusattu. Anteeksi pyydettiin ja annettiin, eikä tilanne enää myöhemmin jatkunut.

Opettaja kertoo myös esimerkin peruskoulusta, jossa luokkakaverin vanhempiin kohdistui pahan puhumista, porukasta syrjään jättämistä ja haukkumista.

- Pahemmat, jopa fyysistä vakivaltaa sisältävät tilanteet menevät sitten aina oppilashuollon ja rehtorin selviteltäviksi, hän toteaa.

KÄSITELLÄÄNKÖ OPETTAJAKOULU- TUKSESSA KOULUKIUSAAMISTA?

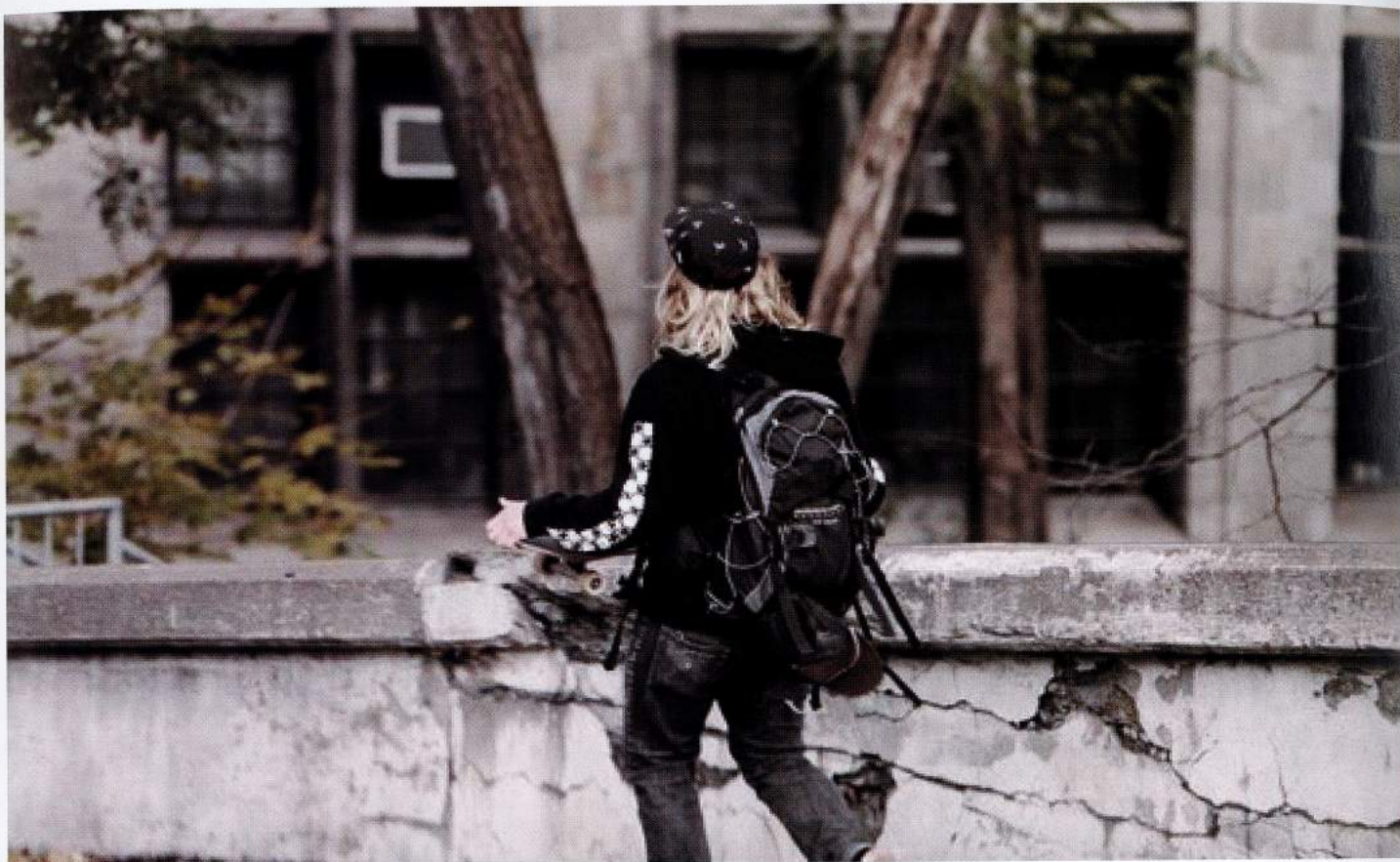
- Ei sitä paljoa käsitelty ainakaan silloin, kun itse olin opettajakoulutuksessa. Minulla on sellainen käsitys, että opettajakoulu-tettavat haluaisivat enemmän käytännön ohjeita ja vähemmän teoriaa kiusaamistilanteiden hoitamiseen.

Opettaja toivoisi opettajakoulutukseen selkeitä esimerkkitilanteita kiusaamistapauksista ja pohdintoja siitä, miten näissä tilanteissa kannattaisi toimia. »

**"MINULLA ON SELLAINEN KÄSITYS,
ETTÄ OPETTAJAKOULUTETTAVAT
HALUAISIVAT ENEMMÄN KÄYTÄNNÖN
OHJEITA JA VÄHEMMÄN TEORIAA
KIUSAAMISTILANTEIDEN HOITAMISEEN"**

MITEN OPETTAJANA PYRIT PUUTTUMAAN KIUUSAAMISEEN?

- Puhuttelemalla ensin kahden kesken ja tarpeen vaatiessa kutsuamalla paikalle vanhemmat sekä oppilashuoltohenkilöitä ja mahdollisesti myös rehtorin.

Hän kertoo, että heidän koulunsa on pyrkinyt ennaltaehkäisevään toimintaan koulukiusaamisten osalta.

- Meidän koulumme on niin sanottu KiVa-koulu. Pyrimme estämään kiusaamista jo ennakkoon esimerkiksi käsittelemällä aihetta oppitunneilla, hän kertoo.

ONKO TÄSTÄ NÄKYVIÄ TULOKSIA?

- Kyllä minun mielestäni on ollut. Jotkut oppilaat ovat välillä ajattelemtomia, mutta useimmiten he ymmärtävät, kun asioista puhutaan.

Haastateltavamme kokee koulun työrauhan parantuneen niinä vuosikymmeninä, joina hän on toiminut opettajan virassaan.

- Olen aloittanut opettajana 1980-luvun alussa, jolloin ongelmia oli enemmän kuin nyt. Häiriöihin puututaan nykyisin tehokkaammin ja ohjataan tarvittaessa hoitoonkin. Oppilashuoltohenkilöitä on lisätty ainakin meidän koulussa, hän kertoo.

Koulukiusaaminen kohdistuu oppilaiden lisäksi joskus myös

opettajiin. Haastateltavamme kertoo nähneensä vuosien aikana kiusaamisia sekä oppilaiden että myös toisten opettajakollegoiden taholta.

- Olen yrittänyt puuttua näihin tilanteisiin puhumalla, ei kai niihin muutakaan keinoa ole, hän toteaa.

KOULUKIUUSAAMINEN KRIMINALISOITAVA?

Koulujen omat rangaistusmenetelmät, kuten esimerkiksi jälki-istunnot, ovat opettajan mielestä tehottomia kiusaamisten estämiseen. Hänen omat keinonsa koulukiusaamisen lopettamiseen ovat tilanteiden tarkkailu, oppilaiden kuunteleminen ja puhuttelu.

- Nyt onkin siirrytty enemmän niin sanottuihin kasvatuskeskusteluihin. Jos on kyseessä vakava tapaus ja kiusaaja ei ota puhutteluista opikseen, voisi tietysti jonkinlainen poliisin antama rangaistus olla paikallaan, hän pohtii. »

Etsimme haastateltavia!

ONKSA KIU^oSATTU?

OOTSA KIU^oSAAJA?

ONKS SUN LUOKAL

KIU^oSAA MISTA?

VAI OOTSA MAIKKA

JA NÄÄT SITÄ?

OLE ROHKEA JA ILMOITTAUDU!

Haemme haastateltavia Kouluturvaa -lehteen.

Haastattelut voidaan tehdä nimettöminä tai omalla nimellä.

Yhteydenotot: kati@kouluturvaa.fi

$$\frac{d}{dt} = \frac{1}{b} \frac{d}{d\theta} (M)$$

$$\frac{S}{R} = \frac{T_p \lambda_0}{V_{\text{eff}} \eta_{\text{eff}}}$$

KIUSATUSTA KIUSAAJAKSI

Lopuksi opettaja pohtii syitä koulukiusaamiseen. Syitä voivat olla esimerkiksi oppilaan huono itsetunto, oppilaiskaverien ryhmän paineet ja vaikeudet sietää erilaisuutta. Joskus kiusaamisen taustalla on pelkkää ajattelemattomuutta ja joskus harvoin persoonallisuushäiriöitä.

- Usein kiusaaja on myös ollut kiusattu.

MITÄ HALUAISIT SANOA KOULUKIUSAAJILLE?

- Haluaisin kiusaajien miettivän sitä, miltä kiusatusta tuntuu. Mistä syystä kiusaaja haluaa pahoittaa toisen oppilaan mielen? Lisäksi haluaisin kiusaajan miettivän myös millä oikeudella hän voi pilata toisen ihmisen elämän.

ONKO SINULLA ANTAA NEUVOJA KIUSATUILLE?

Opettajan neuvo kiusatuille oppilaille on ajatella, että kiusaajalla itsellään on paha ongelma, kun hänen pitää noin toimia. Tärkeintä on kuitenkin kertoa heti kiusaamistapauksista.

- Sanon aina kiusatulle oppilaalle, että oli hyvä, kun asia tuli tietooni, nyt selvitämme sen. ■

VANHEMMAT JA TURVAPUHELIN

Turvapuhelin on tärkeä apuväline koulukiusatulle. Tästä huolimatta myös vanhemmat tarvitsevat tukea ja turvaa. Kouluturvaa -lehti kannustaa koulukiusattujen vanhempia soittamaan turvapuhelimeemme.

TEKSTI: TIINA KORHONEN

Kouluturvaa -lehden turvapuhelin on apu nuorelle koulukiusatulle. Kun kiusattu voi pahoin, eikä saa tarvitsemaansa tukea koulusta tai ei uskalla keskustella kiusaamisesta, turvapuhelin on hänelle ainoa vaihtoehto purkaa oloaan.

Turvapuhelimeen on tullut lukuisia soittoja myös kiusatun vanhemmilta ja muilta Kouluturvaa -lehden tilaajilta, kuten esimerkiksi isovanhemmilta. Mielestämme tämä on hyvä merkki ja Kouluturvaa -lehden toimitus haluaa täsmentää, että vanhemmat ovat aina tervetulleita soittajia. Turvapuhelin onkin palvelu lehden tilaajalle, eli vanhemmille ja heidän lapsilleen. Tästä huolimatta, tietenkin kuka tahansa voi soittaa ilmaiseksi turvapuhelimeen ja purkaa oloaan koulukiusaamisesta.

VANHEMMAT SOITTAJINA

Koulukiusatun vanhemmat soittavat yleisesti ottaen, kun lapsi on kokenut koulukiusaamista koulussa, eikä koulu ole reagoinut kiusaamiseen. Vanhemmat soittavat myös turvapuhelimeen siinä tapauksessa, kun kiusaamiseen on puututtu, mutta kiusaaminen on jatkunut koulussa. Tämä on hyvin tyypillinen esimerkki.

Merkkittävä soittojen aihe ovat myös kiusaamisepäilyt. Kun lapsi tulee väsyneenä koulusta, eikä hymyile tai lapsen kasvoista puuttuu elämän ilo, on vaikea kuvitella, että kaikki on hyvin. Vanhemmat usein soittavat näissä tapauksissa turvapuhelimeen kysyen, millaisia oireita kiusaaminen aiheuttaa, ja miten vanhempi voi tunnistaa, että lasta kiusataan koulussa.

Turvapuhelin on oiva apu vanhemmille, vanhempi saa yleistä tie-

toa, kuinka tulisi toimia kiusaamistilanteissa ja kuinka tunnistaa, onko lasta kiusattu koulussa. Tarvittaessa vanhemmat voivat myös keskustella Kouluturvaa -lehden käyttämien psykologien kanssa asiasta.

APUNA PSYKOLOGIT

Kouluturvaa -lehden turvapuhelimen erikoisuus on ammattilaisten käyttäminen. Haluamme osoittaa vanhemmille, että on mahdollisuus saada tukea myös vaikeimpiinkin tilanteisiin. Psykologit auttavat monessakin tilanteessa. Esimerkiksi tässä numerossa Kouluturvaa -lehden toimitus haastatteli turvapuhelimeemme vastaavaa psykologia. Haastattelun aiheena on, kuinka vanhemmat saavat selville, kiusataanko heidän lastaan. Tämä on ollut tärkeä aihe soittajien keskuudessa.

VANHEMPIEN KERTOMUS AUTTAA

Suurin osa lukijakunnastamme on lasten vanhempia. Vanhempien kertomukset kiusaamistapauksista rohkaisevat meidän vanhempaa lukijakuntaamme. Esimerkiksi myös tässä numerossa haastattelimme koulukiusatun pojan äitiä. Halusimme viestittää lukijoillemme ja varsinkin sellaisille vanhemmille, joiden lapset ovat olleet koulukiusaamisen uhreina, että he eivät ole yksin.

Vastaanvanlaiset tarinat rohkaisevat, yhdistävät ja auttavat muita vanhempia selviytymään lapsen koulukiusaamisen tuskasta ja puuttumaan kiusaamiseen entistä vahvemmin. Kouluturvaa -lehden toimitus kannustaa vanhempia jakamaan kertomuksensa päätoimittajallemme osoitteeseen kati@kouluturvaa.fi. ■

**TURVAPUHELIMEEN VOI SOITTA
KOULUKIUSATTU. SOITTAMINEN
ONNISTUU MYÖS ANONYYMISTI.**

**TURVAPUHELIMEN ILMAISNUMERO
KOULUKIUSATUILLE ON 0800 92003.**

**PÄIVYSTÄMME TIISTAISIN JA
TORSTAISIN KLO 12.00-18.00.**

**KOULUTURVAA - LEHTI KANNUSTAA
MYÖS VANHEMPIA SOITTAMAAN
TURVAPUHELIMEEN.**

YRITYKSET

TURKU

Tilipalvelu Tiliopus Oy

Uudenmaankatu 19 A 21, 20700, Turku

Surun ompelimo

Kupittaankatu 122, 20810, Turku

Levy-Joska

Linnankatu 7, 20100, Turku

ProAdvisor Oy

Linnankatu 61, 20100, Turku

Advico Grant Thornton Oy

Veistämönaukio 1, 20100, Turku

Poika & Kissa Technologies

Yliopistonkatu 2 G 118, 20100, Turku

Kiinteistöarviointitoimisto R. Rehnberg Oy

Linnankatu 13a B 28, 20100, Turku

Angelica Brides Oy

Junginkatu 1 As. 20, 20740, Turku

Riku Lindqvist Tmi

Lampolankatu 9 C 17, 20460, Turku

Janek Aidla Tmi

Kanslerintie 1 A 8, 20200, Turku

TAMPERE

Pirkanmaan hoiva ja jalkahoitopalvelu

Leinolankatu 58 D 11, 33580, Tampere

Capolino Oy

Käpytie 8 B 77, 33180, Tampere

Nocon Oy

Hirvanrinteenkatu 34, 33820, Tampere

Tietotekniikkaverstas Oy

Kokonkatu 23, 33560, Tampere

Alexander-koulutus

Suvantokatu 7-9, 33100, Tampere

Encore Digital Marketing oy

Hämeenkatu 19, 33200, Tampere

Misalo Oy

Pajakatu 7 A 26, 33100, Tampere

Natursole Oy

Aleksanterinkatu 28 A 2, 33100, Tampere

Parturi-Kampaamo Olohuone

Rautatienkatu 15, 33100, Tampere

Irmeli Järventie Tmi

Ratinankatu 11 B 26, 33100, Tampere

Kotihoivapalvelu Satu Tuominen

Kivikaarenkatu 23, 33400, Tampere

Tamp Oy

Keskiruskonkatu 6, 33720, Tampere

OULU

Lakiasiantomisto Tieksola Tuukka Akimatti

Mäkelininkatu 20 -22 B 4, 90100, Oulu

Consulting Oy Candeo

Pakkahuoneenkatu 20 a 24, 90100, Oulu

Vihiranta Oy

Kallenranta 9, 90460, Oulu

Konesepät Oulu Oy

Sammalpolku 2, 90620, Oulu

Iv-urakointi Ylitalo

Ritakierros 9 F 12, 90540, Oulu

Verhoomo Lumonia

Tuomikuja 14, 90460, Oulunsalo

JYVÄSKYLÄ

Oksaputki Oy

Ainolankaari 7 a 7, 40520, Jyväskylä

FocuSense Oy

Keskikatu 21 A 6, 40700, Jyväskylä

Maalaus ja pinnoitus Hämmönen Ky

Korteniityntie 11 C 35, 40740, Jyväskylä

Mundus Aer Oy

Ohtonkuja 13, 40400, Jyväskylä

**LEIDI
NAUHAT.FI**

RE/MAX®

EKOAUTOILUN MAHDOLLISTAJA:

Fuel FleX
FINLAND

YRITTÄJÄ!

**LÄHDE MUKAAN
EHKÄISEMÄÄN
KIUSAAMISTA.**

KOULUTURVAA.FI

YRITYKSET

OITTI

Huru-Ukko Oy

Kilpisuontie 133, 12100, Oitti

HÄMEENLINNA

Hämeenlinnan Automiehet Ry

Lukiokatu 20, 13100, Hämeenlinna

Maken maalaus Oy

Kiltintie 17, 13430, Hämeenlinna

ORIVESI

Toiminimi Svengielukka

Viljontie 4, 35300, Orivesi

SALO

Salon Hammasvalmiste Oy

Vilhonkatu 11-13, 24240, Salo

LAPPEENRANTA

Lion's Club Lappeenranta Kanava

Juvakankatu 31, 53100, Lappeenranta

HAUHO

Via Relaxa Tmi

Hauhontie 17 LH 2, 14700, Hauho

RAISIO

Wagner Industrial Solutions Scandinavia AB

Haikankatu 2, 21200, RAISIO

KAJAANI

Kajaanin Kaupunkiliikenne

PL 208, 00121, Helsinki

LIPERI

RS-Hammaslaboratorio Oy

Käsämäntie 122 A 1, 83100, Liperi

NOKIA

Wattless Oy

Maatilantie 28, 37100 Nokia

TUUSULA

Palvor Oy

Mahlamäentie 15 A 1, 04310, Tuusula

LOPPI

Rakennussuunnittelu MASIRAK Oy

Mikonkaari 17, 12700, Loppi

VAAJAKOSKI

Toimistopalvelu Arja Mujunen

Vestmannintie 4, 40800, Vaajakoski

ALAVUS

Alavuden säletakomo ky

Kuulantie 105, 63300, Alavus

SIPOO

Fuel Flex Finland

Susikuja 11, 04130, Sipoo

HELSINKI

Johtela Company Tmi

www.johtela-company.fi

Ledinauhat.fi

Asianajotoimisto Sorsa Oy

Mikonkatu 18 A 4, 00100, Helsinki

Delifox Ravintolat Oy

Atomitie 2 C, 00370, Helsinki

Suomen AsuntoSatama Oy

Mannerheimintie 94, 00250, Helsinki

ESPOO

REMAX / Avaintilat Oy LKV

Tähdennonkuja 1, 02240, Espoo

HALUAAKO YRITYKSESI EDISTÄÄ KOULUKIUSAAMISEN VASTAISTA TYÖTÄ?

Lähetä meille yhteydenottopyyntö:

010 505 6699 Arkisin klo 10-14 tai

asiakaspalvelu@kouluturvaa.fi

Lähdetään yhdessä ehkäisemään koulu-
kiusaamista kouluissa!

PIILOTETTU KIUSAAMINEN

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

Koulukiusaaminen on valitettavan yleistä ja se tapahtuu usein katseilta piilossa. Kiusattu ei välttämättä puhu opettajalleen tai vanhemmilleen kiusaamisesta, kaverit eivät halua nk. kannella asiasta ja kiusaaja vaikenee. Koulukiusaamiseen on vaikeaa opettajana tai vanhempana puuttua ellei sitä tiedä tapahtuvan.

Kouluturvaa haastatteli psykologia, joka päivystää Turvapuhe-
limessamme ja kysyi neuvoja siihen, kuinka kiusaamisen voi tunnistaa ja kuinka osapuolia voi auttaa. Teimme aiheesta kahden artikkelin sarjan. Tässä ensimmäisessä osassa paneudutaan kiusaamisen tunnistamiseen ja miten kiusattua voisi auttaa tai miten hän voisi itse auttaa tilannettaan. Toisessa osassa käsittelemme asiaa ryhmän näkökulmasta – miten ryhmä esim. koulu-
luokka voisi auttaa kiusattua ja puuttua kiusaamiseen, tämä artikkeli julkaistaan Kouluturvaa -lehdessä 03/2016.

KUINKA TUNNISTAA KIOUSATTU LAPSI

Vanhempien voi olla vaikeaa tunnistaa lapsensa joutuneen kiusatuksi, ellei lapsi kerro siitä itse. Kiusattu yleensä välttelee aiheesta puhumista, häpeää kiusatuksi joutumistaan eikä näin ollen keh-
taa myöntää sellaista tapahtuneen. Kiusattu tuntee syyllisyyttä tilanteestaan, voi vähätellä sitä ja kuvitella keksineensä tai liioitelleensa kiusaamistilanteet ja kokemuksensa niistä.

Vanhempien tulisi kiinnittää huomionsa siihen, onko lapsen käytös muuttunut. Onko lapsi kenties aggressiivisempi, hiljaisempi tai sulkeutuneempi kuin aiemmin. Kiusattu voi olla masentunut ja kiukkuinen. Monella kiusatulla myös nukkuminen voi häiriintyä – joko unta ei saa tai sitten nukuttaa jatkuvasti. Kiusattu ei

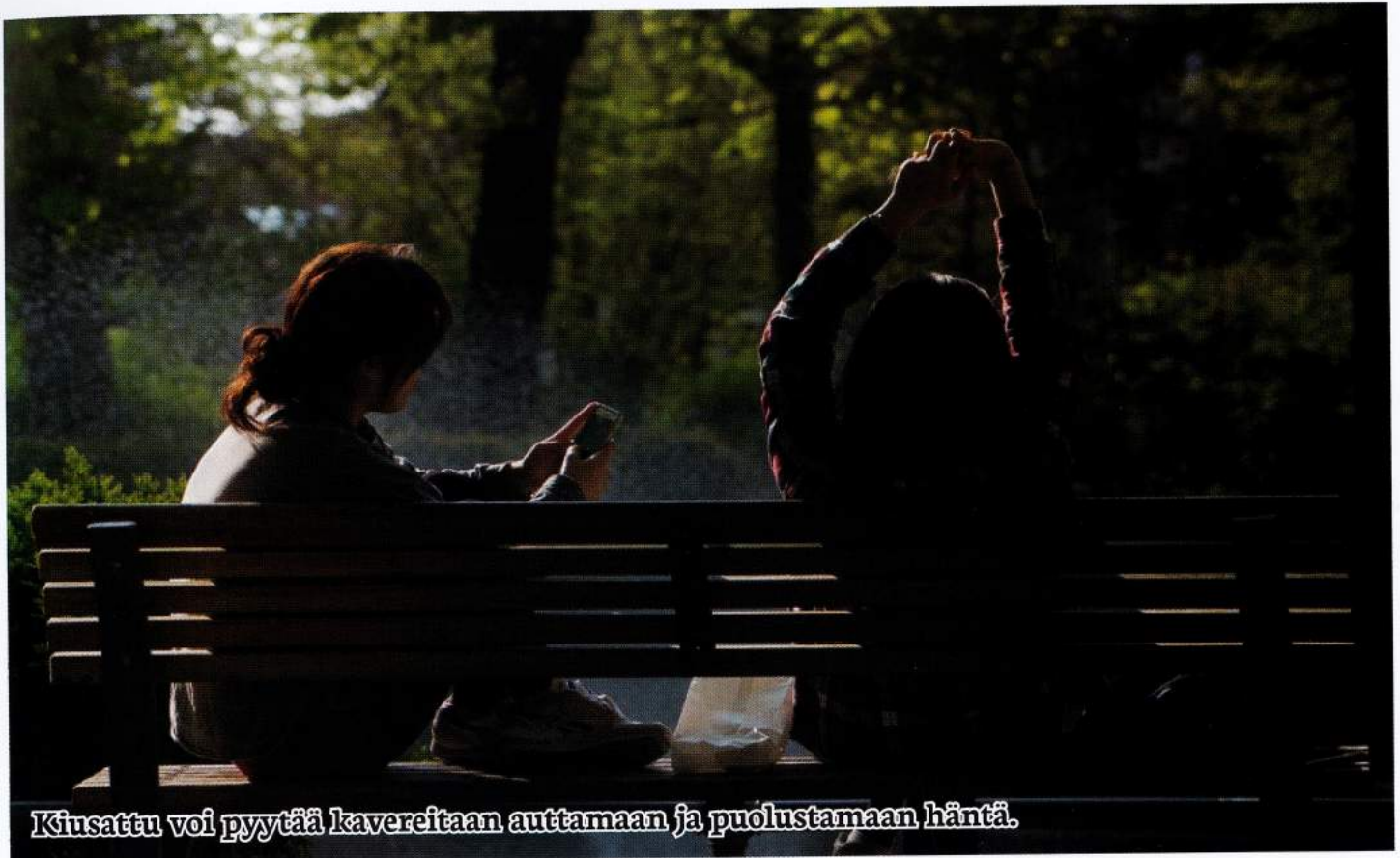
luonnollisesti halua mennä paikalle, jossa kiusaamista tapahtuu eli lapsi ei halua mennä kouluun, alkaa lintsaamaan tai keksi-
mään muita syitä voidakseen olla poissa koulusta.

Koulussa kiusaaminen tapahtuu yleensä opettajien katseilta piilossa, kiusaajat tietävät tekevänsä kiellettyä, joten sen jäljet peitel-
lään hyvin. Harva kiusaa julkisesti esimerkiksi käyttäytymällä avoimen väkivaltaisesti tai pilkkaavasti. Kiusaaminen naamioi-
daan leikkiin, peleihin, kehonkieleen, kuiskailuihin ja kiusattu eristetään ryhmästä tai häntä ei huomioida lainkaan.

Opettaja voi kokea kiusaamistilanteen hämmentävänä, koska kiusaaminen pyritään kätkemään häneltä ja oppilailta kuultu selitys on ristiriidassa sen varsinaisen merkityksen kanssa. Eli oppilaiden äänensävy ja ilmeet voivat kertoa aivan toista viestiä, kuin heidän sanomansa asiat.

Ellei kiusaaminen ole näkyvää, kannattaa opettajan luottaa vaitoihinsa jos hän epäilee kiusaamista tapahtuvan. Opettajan voi kiinnittää huomiota mm. lapsen muuttuneeseen käytökseen, lisääntyneisiin poissaoloihin, ja lapsen mahdollisiin jännitystiloihin oppitunneilla.

Kiusaamiseen puuttuminen on osa opettajan ammattitaitoa ja häntä sitovat myös eettiset periaatteet. Opettajan velvollisuus on puuttua kiusaamiseen ja viedä kiusaamistapaus käsiteltäväksi. Tukena voi käyttää esimerkiksi oppilashuoltoryhmää. »

Kiusattu voi pyytää kavereitaan auttamaan ja puolustamaan häntä.

KUINKA AUTTAA KIUSSATTUA

Kiusatun kanssa tulisi puhua aiheesta luottamuksellisesti ja rakentavaan tulokseen pyrkien – kiusaaminen on saatava loppumaan. Puhumisen tärkeyttä ei voi korostaa liikaa. Kodin ja koulun yhteistyön ja viestinnän tulisi toimia molempiin suuntiin. Kotona kiusattua auttavat vanhemmat ja koulussa opettaja – kummallakin taholla on tärkeä rooli kiusatun auttamisessa. Ellei kiusattu puhu aiheesta, voivat kiusaamista epäilevät vanhemmat tai opettaja olla yhteydessä toisiinsa.

Kiusatun tulee saada mahdollisimman paljon keskusteluapua. Tätä apua voivat tarjota koulukuraattori, lapsen luotettaviksi kokemat aikuiset, ystävät sekä ammattiauttajat. Kiusatun heikkoa itsetuntoa ja poljettua minäkuvaa voivat vahvistaa koulun ulkopuoliset kontaktit, kuten kaverit, jotka eivät opiskele samassa koulussa.

Harrasteryhmät voivat toimia tärkeinä voimavaroina kiusatulle, erityisesti sellaiset harrasteet, joissa kiusattu pääsee purkamaan pahaa oloaan ja jossa hänet hyväksytään omana itsenään. Vanhemmat voivat ohjata kiusattua lastaan näiden harrastusten pariin. Kiusatun itsetuntoa ja positiivista minäkuvaa voivat vahvistaa luovat harrasteet, kuten lasten ja nuorten teatteriryhmät, musiikkiin liittyvät harrastukset, kuvataide ja kirjoittaminen. Näitä harrastajia yhdistää intohimo itse harrastukseen tai taitteenmuotoon eikä huomiota kiinnitetä negatiivisella tavalla harrastajan olemukseen tai persoonaan.

Kouluissa tulisi olla valmis suunnitelma kiusaamistapausten varalle. Suunnitelmaan pitäisi sitoutua niin opettajien kuin oppi-

lashuoltoryhmän. Kummankin roolin tulisi olla selkeä ja toiminnan aktiivista sekä järjestäytyneitä. Kiusaamista voi ennaltaehkäistä, jokainen kiusaamistapaus selvitetään yksi kerrallaan ja huolehditaan jälkiseurannasta, jolla varmistetaan kiusaamisen loppuneen.

Kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi opettaja voi ottaa yleisellä tasolla puheeksi kaverisuhteet luokassa ja tehdä kiusaamiseen liittyviä nimettömiä kyselyitä muutaman kerran vuodessa.

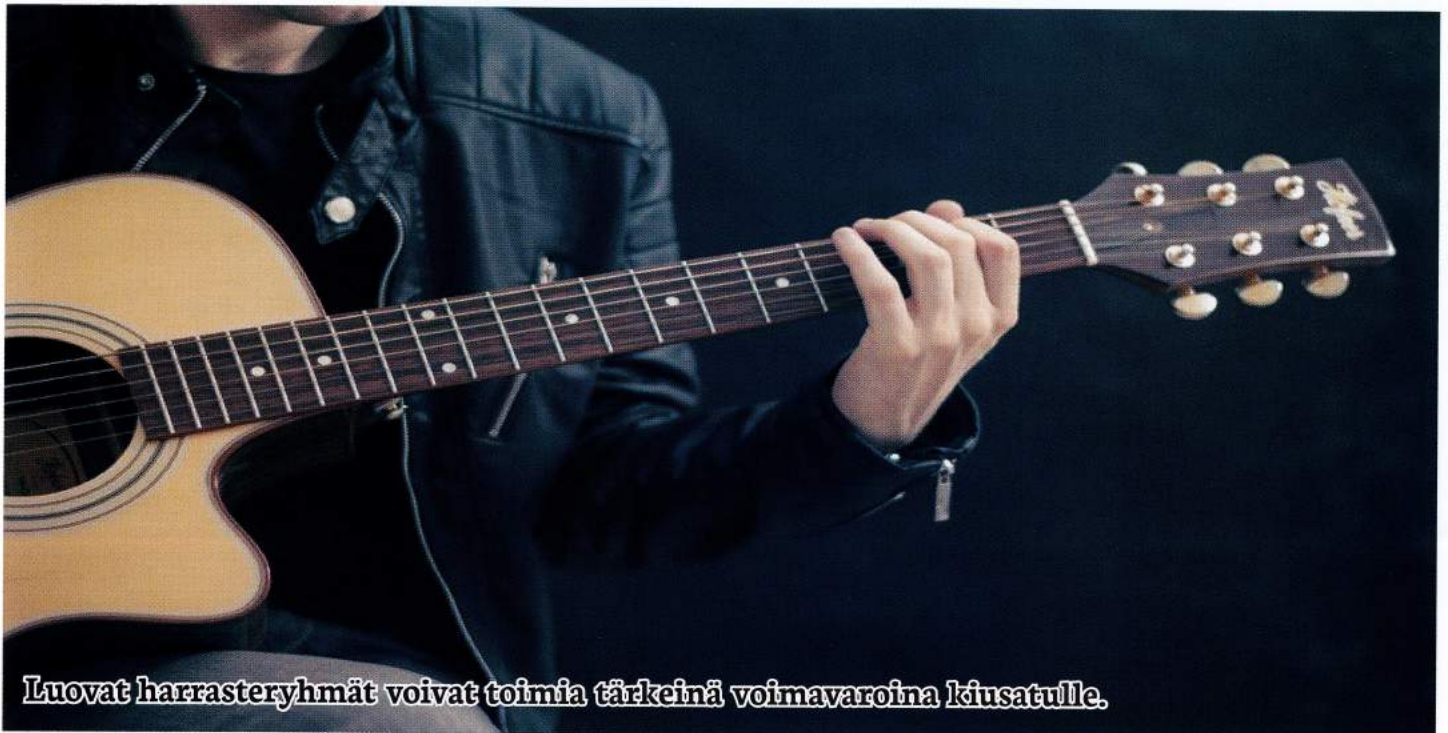
KUINKA KIUSSATTU AUTTAA ITSEÄN

Kiusatun kannattaa harjoitella lyhyitä ja ytimekkäitä lauseita, joilla kieltää kiusaajiaan. Näitä lauseita voivat olla esimerkiksi:

”Lopeta. Tuo on väärin.” ”Ei. Tämä ei ole oikein.” tai yksinkertaisesti ”Ei. Lopeta.”

Harjoittelun lauseen voi sanoa napakasti kiusaamisen yhteydessä, ja sitten poistua tilanteesta. Lauseet eivät kaipaa selittelyjä vaan ovat itsessään selkeitä kieltöitä. Nämä sanottuaan, kiusaamistilanteeseen ei kannata jäädä – mikäli siitä pääsee poistumaan.

Kiusattu voi pyytää kavereitaan auttamaan ja puolustamaan häntä, mutta silloin kiusatun olisi hyvä miettiä, ketkä ovat hänen oikeita ja luotettavia kavereitaan. Mikäli kaverit ovat nähneet kiusaamistilanteita, mutteivat ole puuttuneet niihin, on kyseessä nk. kiusaamisen hiljainen hyväksyminen. Hiljaiset hyväksyjät eivät halua itse joutua kiusatuksi ja eivät siinä pelossa uskalla nousta esiin ja puuttua kiusaamiseen. Usein nämä hyväksyjät voivat kuulua sekä kiusatun että kiusaajan ystäviin. Toistuvasti kiusaamista todistavat kaverit ovat harvoin tarpeeksi luotettavia ja roh-

Luovat harrasteryhmät voivat toimia tärkeinä voimavaroina kiusatulle.

keita ystäviä noustakseen puolustamaan ja tukemaan kiusattua ystäväänsä.

Opettaja voi rohkaista hiljaisia hyväksyjiä ottamaan kantaa kiusaamisen lopettamiseen. Yleensä luokan suositut ja hyvin menestyvät oppilaat uskaltavat puolustaa kiusattuja.

Joskus kiusaaminen tapahtuu niin piilossa, etteivät opettajat sitä näe. Jos kiusattu kokee, ettei häntä uskota eikä kiusaamista voi todistaa – kannattaa kiusatun kerätä todisteita kiusaamisesta. Näitä todisteita voivat olla mm. kuvakaappaukset sosiaalisen median sivuilta, sähköpostien, kännykän viestien ja viestiketjujen tallentaminen. Kiusattu voi pyytää luotettavia ystäviään videoimaan tai ottamaan kuvia kiusaamistilanteista, ja kiusattu voi myös omalla kännykällään äänittää kiusaamistilanteita.

Keskusteluapua ja tukea kiusattu saa lähipiirinsä lisäksi lapsille ja nuorille suunnatuista auttavista puhelimista. Kouluturvaa -tiimin turvapuhelin on maksuton ja avoinna joka tiistai sekä torstai klo 12.00 – 18.00, numerossa 0800-92003.

MIETTÄVÄÄ ERI OSAPUOLILLE

Kouluturvaa -tiimin psykologi painottaa kiusatuille, etteivät he syyllistäisi itseään kiusatuksi joutumisestaan. Kiusaaminen on aina kiusajaan syy. Kiusaajalle kannattaa ”laittaa hanttiin” ja puhua aikuisille kiusatuksi joutumisestaan mahdollisimman pian – omaa pahaa oloaan on turhaa kerryttää.

Vanhempien kannattaa korostaa kiusatulle, että kuka tahansa voi joutua kiusatuksi – näin kiusaamisessa erilaisuuden kautta luotu häpeä ei kiinnity lapsen minäkuvaan. Kiusaamista ei saa vähätellä ja kiusattu tarvitsee aina empatiaa.

Kiusaajia hän haluaa muistuttaa siitä, ettei kiusaaminen ole oikein. Kiusaajalla on usein jokin ongelma, jonka aiheuttaman pa-

han olon hän purkaa kiusaamiseen. Kiusajaan tulisi hakea apua ja puhua aikuiselle ongelmastaan. Kiusaaja tuskin tunnistaa ulkoistavansa ongelmansa muihin, mutta syitä omaan käyttökseen on tarpeen miettiä.

Kiusajaan voi olla vaikeaa hakea apua, jollei hän tunnista ongelmaansa. Kiusajaan vanhempien tulisi keskustella hänen kanssaan ja selvittää ongelman lähdettä. Kiusajaan vanhempi voisi kertoa kiusaajalle, kuinka pahalta kiusaaminen kiusatusta tuntuu ja korostaa, ettei mikään asia oikeuta kiusaamiseen.

Kouluturvaa -tiimin psykologi vinkkaa vanhempia tarkkailemaan lastensa käytöstä ja kaveripiiriä. On hyvä tietää, mitä lapsi tekee sosiaalisessa mediassa ja mistä hän puhuu kavereidensa kanssa. Vanhempien on joskus vaikea myöntää lapsensa olevan kiusaaja. Opettajien palautetta kannattaa kuunnella ja tarkkailla ilmestyykö kotiin vieraita tavaroita sekä miten lapsen kaverit suhtautuvat häneen – kunnioitus ja pelko voivat aiheuttaa samankaltaisia reaktioita. Syyllisyyttä tunteva lapsi voi olla jurotava, ahdistunut ja surullinen.

Työpaikoilla tehdään työhyvinvointiin liittyviä kyselyitä vuosittain – miksei samankaltaista kyselyä voisi tehdä myös koulun oppilaille? Vastaukset voisi antaa nimettöminä ja kuraattori keräisi vastaukset sekä analysoisi ne opettajien kanssa.

Moni kiusattu joutuu vaihtamaan koulua päästäkseen eroon kiusaajistaan. Tämän ei pitäisi olla ainoa ratkaisu koulukiusaamiseen, vaikka se valitettavan usein on juuri sitä. Koulun vaihtaminen voi olla kiusatulle raskas kokemus, ellei uudessa koulussa ole jo ennestään tuttuja. Joskus kiusaaminen myös jatkuu uudessa koulussa. Koulun kiusaamisongelmaan kiusatun koulun vaihto ei ole kestävä eikä ongelmaa poistava ratkaisu. Parasta olisi, jos kiusaaminen saataisiin loppumaan ilman, että kenenkään tarvitsisi vaihtaa koulua. Mikäli mitään muuta ratkaisua ei löydy, voi koulun vaihto tulla kyseeseen. ■

RIKOTTU MIELI

Miltä vanhemmista tuntuu, kun omaa lasta kiusataan koulussa ja vapaa-ajalla?

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

Monet kiusatun vanhemmat kokevat voimattomuutta, avuttomuutta ja jopa raivoa, nähdesään kuinka lapsi kärsii kiusaamisesta. Koulukiusaaminen koskee kiusatun koko perhettä ja voi aiheuttaa syviä haavoja, erityisesti ellei kiusaamiseen puututa tai siihen saada apua.

Kouluturvaa -lehti haastatteli kiusatun lapsen äitiä. Hän haluaa pysytellä nimettömänä, suojellakseen kiusattua poikaansa - myös pojan nimi on muutettu.

KIUSATTU EI KERRO KIU-SAAMISESTA

Ville oli iloinen ja reipas poika, jolla oli paljon kavereita niin tarhassa kuin pihapiirissä. Ala-asteella Ville kertoi, että häntä välillä haukutaan hänen etuhampaidensa takia. Osa myös jätti hänet leikkien ulkopuolelle. Ville oli kuitenkin hymyilevä ja hyväntuulinen poika, joten vanhemmat eivät tässä vaiheessa aavistaneet sitä, kuinka syvää kiusaaminen oli.

Vanhempien erotessa ja äidin vaihtaessa

paikkakuntaa, Ville sanoi haluavansa samalla vaihtaa koulua - hän oli tuolloin 11-vuotias. Tämä kummastutti äitiä, koska vanhassa koulussa olivat kaikki kaverit, joiden kanssa Ville vietti tiiviisti aikaa myös koulun ulkopuolella. Lisäksi Ville oli hieman muutosvastainen ja arka uusille asioille, joten näin rohkea ehdotus herätti hämmästyystä vaikkakin ajatus oli käytännönläheinen paikkakunnan vaihdon takia.

Ville sanoi toivovansa, ettei häntä kiusataisi uudessa koulussa. Villen kanssa keskustellessa kävi ilmi, että häntä oli kiusattu vanhassa koulussa koko ala-asteen ajan.

Koulua vaihdettiin ja elämä jatkui. Ville alkoi kuitenkin olemaan allapäin, hiljainen, vetäytyvä ja oli usein yksin kotona. Pitkien keskustelujen jälkeen selvisi, että kiusaaminen oli jatkunut. Uuden koulun oppilaat olivat kuulleet Villen joutuneen kiusatuksi hänen vanhassa koulussaan ja se tieto oli otollinen alusta uusille kiusajille. Ville ei suostunut kertomaan vanhemmilleen eikä opettajilleen kiusaajien nimiä eikä tarkkoja yksityiskohtia siitä, mitä kiusaamistilanteissa tapahtui. »

Vanhemmat ottivat useita kertoja yhteyttä opettajaan ja rehtoriin. Kumpikin sanoi heidän koulussaan olevan nollatoleranssi kiusaamiseen eikä sellaista ollut edes tapahtunut. Opettaja myös vetosi siihen, ettei voi puuttua kiusaamiseen ellei Ville kerro mistä on kyse ja keitä kiusaajat ovat.

Tilanne on kiusaamisen historiassa melko tyypillinen. Lapsi ei uskalla puhua, koska pelkää ettei saa apua eikä häntä oteta toisissaan. Lapsi myös pelkää, että jää "kantelustaan" kiinni, jolloin kiusaaminen pahenee entisestään. Lapsi syyllistää itseään kiusaamisesta niin paljon, että häpeää puhua siitä. Joskus lapsi myös pelkää, etteivät aikuiset pysty auttamaan häntä - mikä on useimmiten totta. Koulu suojelee mainettaan ja opettajat eivät osaa tunnistaa kiusaamista elleivät näe siitä selkeitä ja kiistattomia todisteita.

Kiusaajat tietävät tekevänsä kiellettyjä asioita, eivätkä halua jäädä siitä kiinni, joten kiusaaminen tapahtuu katseilta piilossa. Lapset ovat taitavia tekemään kiellettyjä asioita salassa.

TILANTEESEEN EI SAATU APUA

Ville oli hyvin vaitonainen, mutta avautui kiusaamisesta kuitenkin hieman. Kävi ilmi, että Villeä oli nimitelty ja haukuttu niin koulussa kuin koulun ulkopuolellakin. Hänet oli useaan kertaan pahoinpidelty muiden nauraessa ja seisossa ringissä Villen ja pahoinpitelijän ympärillä. Villeä tönitettiin, lyötiin ja hänet tungettiin kaappiin. Kiusaamistilanteet olivat muuttuneet hyvin aggressiivisiksi ja uhkaaviksi.

Villen kaverit eivät uskaltaneet puuttua kiusaamiseen, etteivät

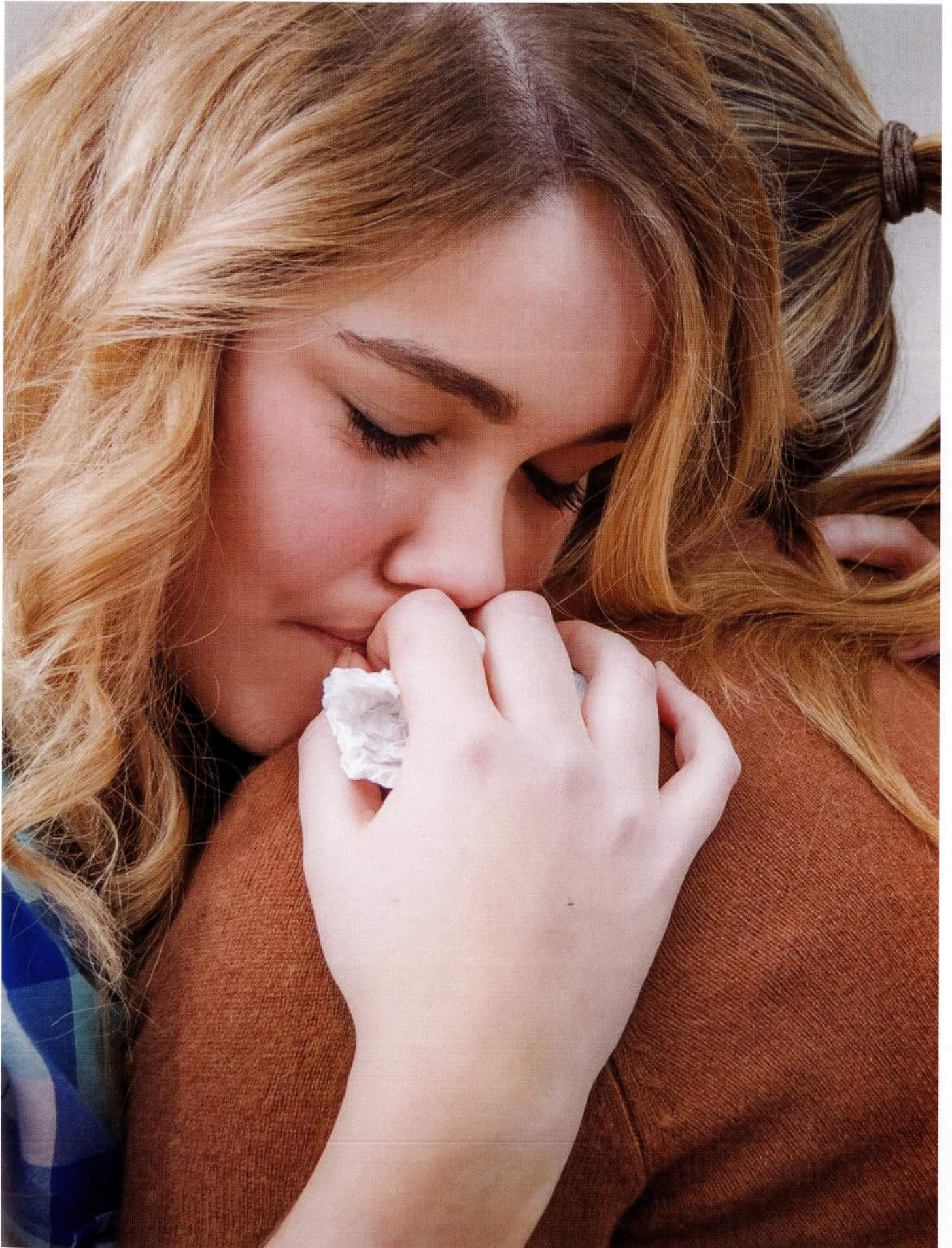
joutuisi itse kiusatuiksi ja pahoinpidellyiksi. Ville oli ristiriitaisessa suhteessa ystäviinsä, koska he olivat myös kiusaajien kavereita.

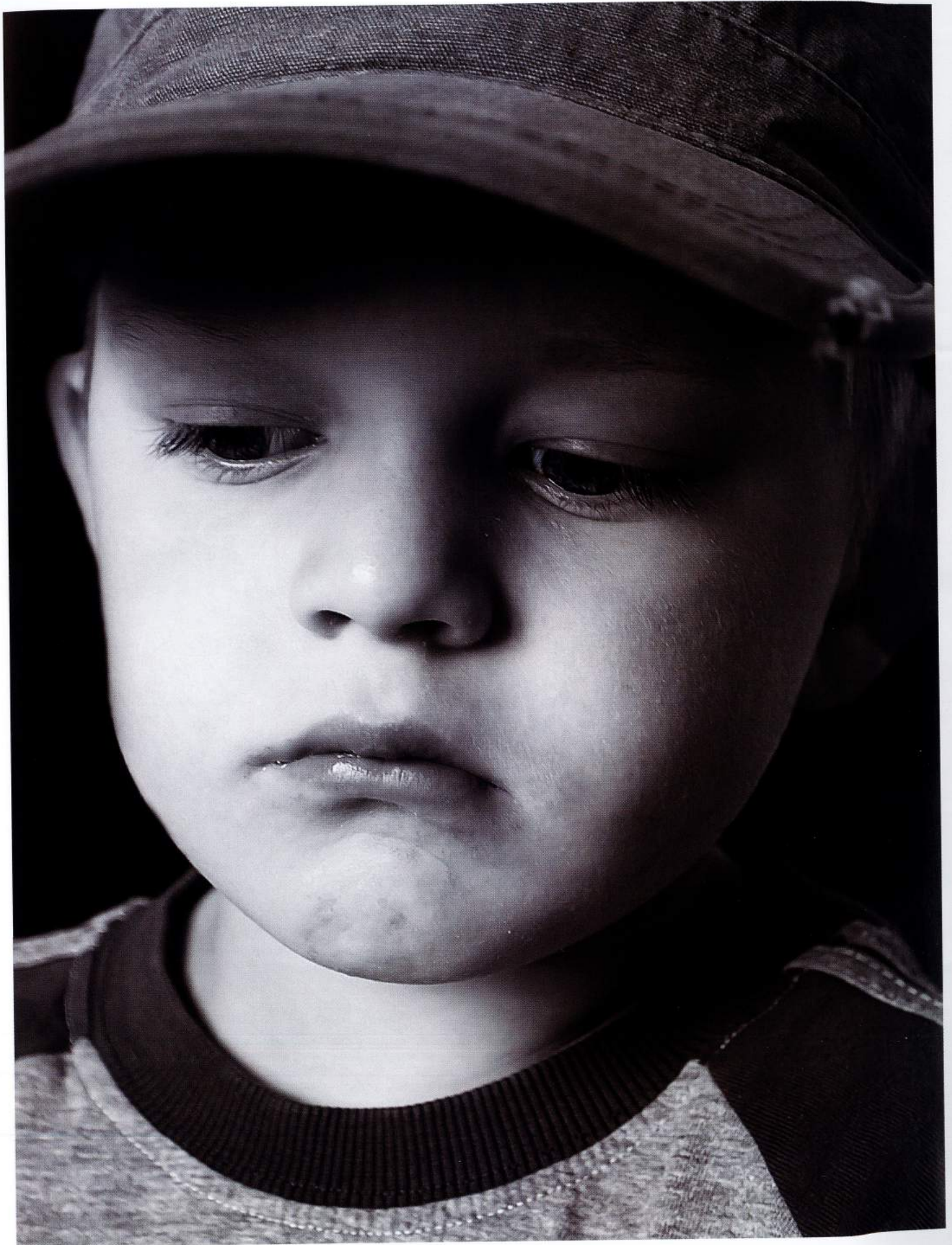
Kiusaajat käyttivät myös välikäsiä. Ville pahoinpideltiin skeittirampilla täysin tuntemattoman ihmisen toimesta, lisäksi hän sai sosiaalisessa mediassa tappouhkauksia ja muita uhkailuja. Ripeät vanhemmat saivat muutaman tuntemattoman kiusaajan henkilöllisyydet selville ja tekivät heistä rikosilmoituksen.

Ville tuntui olevan vapaata riistaa kaikille kiusaamisesta innostuneille. Hänen kiusatuksi joutumisensa oli nuorten keskuudessa hyvin tiedettyä - koska kukaan ei kuitenkaan puuttunut kiusaamiseen, sen katsottiin olevan sallittua.

Villen äiti puhui rehtorin kanssa, joka kertoi keskustelleensa Villen ja poikien kanssa. Rehtorin mukaan, pojat olivat tehneet sovinnon ja "paiskanneet kättä päälle". Mikäli rehtori olisi perehtynyt siihen, kuinka kiusaamistilanteita ratkaistaan, olisi tilanne hoidettu aivan toisenlaisin keinoin. Pitkään kestänyttä ja rankaksi kehittynyttä kiusaamista ei ratkaista niin, että lapset pakotetaan pintapuolisesti sopimaan ilman keskusteluja kaikkien osapuolten ja heidän vanhempiansa kanssa, unohtamatta sovittuja jälkiseurannan tapoja. Niin kiusaaja kuin kiusattu tarvitsevat apua ja tukea uuden kiusaamattoman tilanteen opettelussa.

Villen äiti puhui Villen kavereiden ja heidän vanhempiansa kanssa, muttei saanut hiljaista hyväksyntää kiusaamista kohtaan loppumaan. Ville ei edelleenkään suostunut kertomaan kiusaajiensa nimiä eikä tarkempia yksityiskohtia. »

KOULUNKÄYNTI TUNTUI RASKAALTA

Villen vanhemmat säästivät rahaa ja maksoivat Villen hampaiden oikomishoidon, toivoen sen auttavan pojan itsetunto-ongelmiin. Hampaat korjaantuivat, mutta itsetunto ei.

Eräänä päivänä äidin tullessa kotiin, Ville pelasi tietokoneella ja itki vaikka oli hänen syntymäpäivänsä. Selvisi, että häntä ei päästetty mukaan poikien korttipeliin, jota heillä oli tapana pelata – ovi oli suljettu Villen nenän edestä. Myös verkkopelejä Ville sai pelata yksin, muiden poistuessa pelistä aina, kun Ville kirjautui peliin mukaan.

Ville kertoi, ettei halua enää mennä kouluun haukuttavaksi ja hakattavaksi. Ville oli myös kertonut kaverilleen Pasilille, että haluaisi kuolla. Pasi oli pelästynyt tätä ja kertonut asiasta äidilleen – näin Villen äiti sai kuulla tilanteen vakavuudesta.

Yhtenä syyslukukautena Ville ei käynyt koulussa ollenkaan, myös Villedelle rakas jalkapalloharrastus jäi. Poika oli hyvin masentunut ja yksinäinen. Kun koko yön pelkää ja jännittää kouluun menoa, on tuskin aamulla kykenevä koulutielle.

Äiti koki itsensä avuttomaksi, koska apua ei saanut mistään. Opettajat ja rehtori olivat voimattomia ja kykenemättömiä tunnistamaan kiusaamistilanteita, pojan kaverit eivät uskaltaneet puuttua kiusaamiseen, kiusaajien henkilöllisyys ei ollut tiedossa ja poika lukkiutui ulkomaailmalta.

KIUSAAMINEN JÄTTI JÄLKENSÄ

Ville pääsi lukioon hyvin arvosanoin, mutta jätti sen kesken muutamana viikkoa jälkeen. Lukion alkajaisriehassa yksi kiusaajista tuli yllättäin lyömään Villeä nyrkillä kasvoihin. Ville ei suostunut sen jälkeen jatkamaan lukiota, edes yhden lukukauden tauon jälkeen.

Ville on kokeillut työpajoja ja ammattikoulua, mutta opiskelumotivaatiota ei ole, koska kiusaaminen on vielä liian tuoreessa muistissa. Kiusaaminen jatkui muutaman vuoden lukion lopettamisen jälkeenkin, viime kesään saakka.

Ville käy terapiassa, mutta toistaiseksi sillä ei ole ollut vaikutusta. Ville ei usko terapiasta olevan hänelle apua, jättää terapiakäyntejä väliin eikä ole vielä valmis puhumaan kiusaamisesta. Ville kokee, ettei kukaan voi auttaa häntä.

Hän pelkää sosiaalisia tilanteita ja muiden katseita, ei uskalla ottaa kontaktia muihin ihmisiin ja tämän takia, ei myöskään uskalla hakea töitä. Ville kokee, että ihmiset ajattelevat hänestä automaattisesti pahaa ja arvostelevat häntä. Hänen itsetuntonsa on pohjalukemissa. Lapsena kiusaajat saivat hänet tuntemaan itsensä pahaksi, saastaiseksi ja huonoksi – tämä jatkuu vieläkin.

Ville pelkää tiettyjä alueita vanhoilta kotikulmiltaan ja kokee muut ihmiset uhkana. Hän ei uskalla myöskään pyytää apua, mikäli kokee olonsa turvattomaksi joissakin tilanteissa. Rauhallisesta, kiltistä ja muut huomioonottavasta pojasta tuli pelokas nuori aikuinen. »

Villen äiti murehtii poikansa kokemuksia ja tulevaisuutta päivittäin - usein myös öisin. Äiti yrittää taistella katkeruutta vastaan ja miettii, ymmärtävätkö kiusaajat vaikuttaneensa todella rankasti yhden ihmisen elämään.

MITEN KIUSAAMINEN SAATAISIIN LOPPUMAAN?

Villen äiti painottaa sekä koulun että kodin rooleja. Koulussa on tärkeää olla koulukiusaamistilanteisiin koulutettua henkilökuntaa. Kiusaaminen pitää osata tunnistaa ajoissa ja siihen pitää osata puuttua. Kiusaaminen ei lopu helposti, joten puuttumisen jälkeen on jatkoa seurattava aktiivisesti. Yhteydet koulun ja kodin välillä tulisivat olla mahdollisimman nopeat ja suorat. Villen äiti ei koskaan kohdannut kiusaajan vanhempia eikä ollut kutsuttuna aiheeseen liittyviin palavereihin.

Kodin rooli on merkittävä, koska sieltä lapsen kasvatusta alkaa ja vahvistuu. Vanhempien kannattaisi miettiä, millaisia rooli- ja ajatusmalleja sekä asenteita he lapsilleen opettavat. Yhden kiusaajan isän kohdattuana, Villen äiti ymmärsi kiusaajan pahan olon ja kiusaamisen olevan yksi kanava sen purkamiseen. On myös tärkeää, että kotona ja koulussa ovat samat ajatukset kiusaamisen vastustamisesta ja kiusaamisen käsittelystä. Jos koulun arvot ovat toiset kuin kotona, ei kasvatuksen lopputulos voi olla kovinkaan onnistunut.

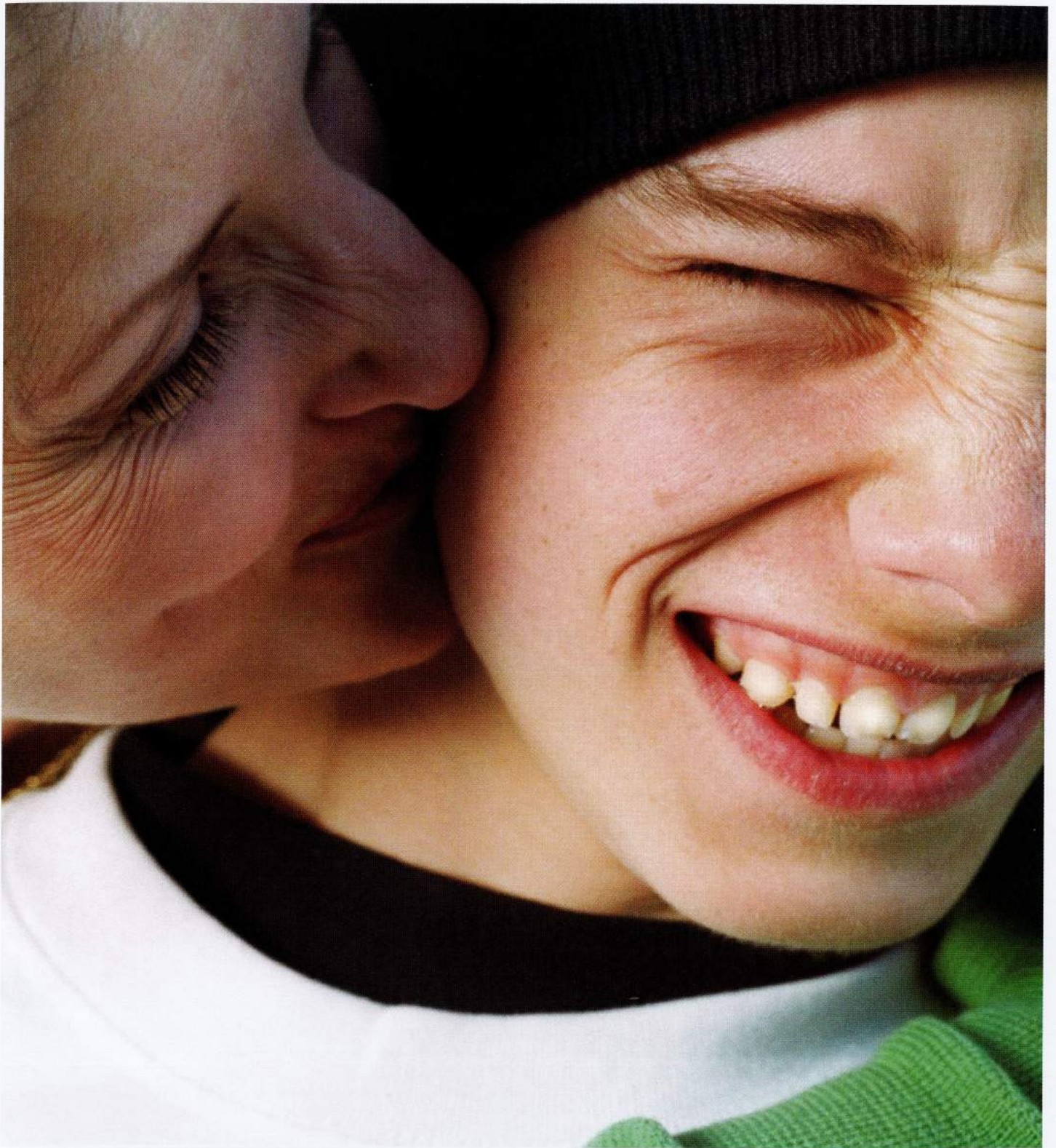
Vanhempien voi olla vaikeaa uskoa, että heidän lapsensa kiusaa. Villen äiti kysyykin: "tietävätkö vanhemmat ihan todella, mitä heidän lapsensa tekevät koulussa ja kodin ulkopuolella?"

Äidin mielestä koulukiusaaminen olisi kriminalisoitava ja asetettava rikosseuraamuksen piiriin. Hyssyttely ja asioiden peittely on syytä lopettaa ja yhtenä rangaistuskeinona voisi olla kiusaajan erottaminen koulusta. Kiusaamiseen tulisi suhtautua yhtä vakavana tekona kuin mitä se todellisuudessa on kiusatulle, hänen läheisilleen, kouluyhteisölle ja yhteiskunnalle.

Kiusatun vanhempia, hän neuvoo olemaan aktiivisia ja tekemään tarpeen tullen rikosilmoituksia. Villen äiti korostaa, että raskaassa tilanteessa on tärkeää pitää huolta myös itsestään. Vaikka vanhempana toivoaa voivansa ottaa lapsen kaikki taakat itselleen, se ei kuitenkaan ole mahdollista. Hän korostaa, ettei kiusattujen ja heidän perheidensä tulisi antaa periksi.

Kiusatun perhettä ei saisi unohtaa, hekin tarvitsevat apua. Kiusaamistilanteesta kärsii koko perhe ja kiusaamisen pitkittyessä ja useimmiten myös pahentuessa, myös toipuminen kestää.

Suomessa on paljon lapsia ja nuoria, jotka voivat todella huonosti ja sitä ei todellakaan erota habituksesta. Olisi syytä pohtia yhteiskunnallisella tasolla, kuinka lasten ja nuorten pahoinvointiin kiinnitettäisiin ajoissa huomiota ja kuinka heidät pystytään nopeasti ohjaamaan oikean avun pariin. »

MITÄ HEILLE KUULUU NYT?

Ville käy terapiassa ja antaa ajan kulua, jotta pystyisi vielä puhumaan kokemuksistaan ja käsittelemään niitä. Hän on alkanut seurustelemaan, mikä on piristänyt arkea suuresti.

Villen äiti on poikansa tukena ja pyrkii pitämään myös oman elämänsä tarpeeksi antoisana ja tasapainoisena. Kiusaajien henkilöllisyys ei ole edelleenkään äidin tiedossa.

Kumpikin elättää toivoa paremmasta, koska viimeisestä kiusaamistilanteesta on jo yli puoli vuotta. ■

Etsimme haastateltavia!

ONKSA KIU SATTU?

OOTSA KIU SA AJA?

ONKS SUN LUOKAL

KIU SAAMISTA?

VAI OOTSA MAIKKA

JA NAAT SITÄ?

OLE ROHKEA JA ILMOITTAUDU!

Haemme haastateltavia Kouluturvaa -lehteen.
Haastattelut voidaan tehdä nimettöminä tai
omalla nimellä.

Yhteydenotot: kati@kouluturvaa.fi

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN
AUTTAA
KOULUKIUSATTUJA**

0800 92003

PUHUMINEN AUTTAA...

KOULUTURVAA KEITTIÖSSÄ

TEKSTI: KATI WIKSTRÖM

Kouluturvaa vieraili tuttaviensa keittiöissä ja kyseli maistuvia ohjeita välipalaksi tai muuhun nälkäiseen hetkeen.

KESÄISET SALAATIT

Tähän Kouluturvaa -lehteen keräsimme ohjeita erilaisiin salaatteihin, jotka sopivat sellaisenaan nautittaviksi, grillihetken lisukkeiksi tai vaikkapa piknikin piristäjiksi. Jokaisessa salaatissa on sama peruspohja, toki salaattilajeja voi vaihdella ja lisätä joukkoon tuoreita yrttejä sekä ruohosipulia.

Salaateista saa ruokaisampia pilkkomalla mukaan keitettyjä ja jäähtyneitä uusia perunoita tai lisäämällä jäähtynyttä couscousia.

Ohjeiden raaka-aineet ovat helposti hankittavissa ja ne ovat edullisia sekä maukkaita. Kesällä salaatit ovat erityisen herkullisia, tuoreiden kotimaisten vihannesten ja yrttien takia. Kesän kunniaksi salaatteihin voi lisätä vaikkapa mansikoita.

Jokainen salaatti on neljälle henkilölle.

POHJA JOKAISEEN SALAATTIIN

- jäävuorisalaattia 1 ruukku
- kurkkua 1 kpl
- kirsikka- tai luumutomaatteja 1 rasia

JUUSTOSALAATTI

- salaattijuustokuutioita 1 purkki
- oliiveja oman maun mukaan
- punasipulia 1 kpl
- kastike: oliiviöljyä, viinietikkaa, mustapippuria. Ainekset voi sekoittaa oman maun mukaan, perussääntönä on 1/3 etikkaa ja 2/3 öljyä.
- ripottele salaatin päälle kuivattua oreganoa mikäli käytät salaattijuustoa.

Salaattijuuston voi korvata esimerkiksi leipäjuustolla tai kotijuustolla. Mukaan voi lisätä tuoreita mansikoita.

KATKARAPUSALAATTI

- katkarapuja 1 pussi. Sulata ravut siivilässä, lämpimän veden avulla ja valuta ylimääräinen neste pois.
- kovaksi keitettyjä kananmunia 4 kpl
- kastike: kermaviiliä 1 purkki, lisää kermaviiliin joukkoon pilkottuja chilejä tai pippuriketsuppia oman maun mukaan ja ruohosipulia.

Mukaan voi lisätä myös avokadoa tai grillattua parsaa.

KANASALAATTI

- kylmiä kanasuikaleita noin 6 dl
- maissia oman maun mukaan
- kastike: kermaviiliä 1 purkki, currytahnaa 1 rkl

Currytahnan voi korvata hunajalla ja kermaviiliin sijaan voi kastikkeen pohjana käyttää majoneesia. Mukaan voi myös pilkkoa nektariineja. ■

**MAKSUTON
TURVAPUHELIN
AUTTAA
KOULUKIUSATTUJA**

0800 92003

PUHUMINEN AUTTAA...

KOULUTURVAA

NOLLATÖLERANSSI KOULUKIUSAAMISELLE